

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ МОРСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА «ФІЛОЛОГІЯ»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти на тему:
Мова ворожнечі в англomовному політичному дискурсі

виконала: ЗДОБУВАЧКА ВИЩОЇ
ОСВІТИ 2 РОКУ НАВЧАННЯ 1 ГРУПИ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ
ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
СЕЛЕЦЬКА ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА

Науковий керівник:
к.ф.н., доцент каф. «Філологія»
ЖМАЄВА НАТАЛЯ СЕРГІЇВНА

Рецензент:

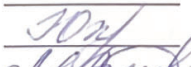

*к. ф. н., доцент
АВЕРІК ІЛОНА МОРЩЕВНА*

Допущено до захисту
12.12. 2023р.
(дата)

Науковий керівник Наталія ЖМАЄВА
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Національна шкала *В.п.п.*
Кількість балів *93*
Оцінка ECTS *A*
Дата захисту: *22.12.* 2023р.

Члени комісії:

 к. філол. н., доц. Жмаєва Н.С.
 к. пед. н., доц. Юхимець С.Ю.
 к. пед. н., доц. Москалюк О.В.
 к. філол. н. Ківенко І.О.

2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	7
1.1 Конфлікт як соціальний та психологічний феномен.....	7
1.2 Мова ворожнечі як вербальна реалізація конфлікту	13
1.3 Політичний дискурс як комунікативний простір прояву мови ворожнечі	26
Висновки з розділу I.....	32
РОЗДІЛ II ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ДОНАЛЬДА ТРАМПА).....	34
2.1. Мова ворожнечі Дональда Трампа в аспекті теорії мовленнєвих актів	34
2.2. Комунікативно-інтенціональний зміст іллокутивних актів мови ворожнечі у сучасному англomовному політичному дискурсі	37
Висновки до розділу II.....	52
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58

ВСТУП

Поле наукового вивчення структур мови нині постійно розширюється. Якщо раніше дослідників приваблювали насамперед фундаментальні, класичні й довговічні мовні конструкції та явища, то нині предметом опису й аналізу стають більш фрагментовані компоненти, зокрема короткоживучі й маргіналізовані: ненормативна лексика, сленги, жаргони. У такий спосіб мова постає як високодинамічна, багатовимірна, адаптивна система, що самоорганізується, породжується і підтримується колективною свідомістю, формується в соціокультурному просторі, зазнає впливу з його боку, змінюється з плином часу, а також сама впливає на середовище, що формує її.

Одним із предметів дослідження стали наявні концептуально-методологічні підходи до вивчення такого специфічного лінгвокультурологічного феномена, як мова ворожнечі, ненависті, конфлікту (риторика ненависті, вербальна агресія, мовленнєва агресія, дискримінаційна мова тощо). З одного боку, на певному етапі дослідження природної мови вчені прийшли до активного вивчення експресивних лексем. Констатувалося, що мовлення може бути диференційоване за ступенем експресивності. Особливо високим рівнем експресивності характеризувалася мова ворожнечі. Вивчення її представляло найочевидніший матеріал зв'язку мовних конструкцій із психоемоційним станом людини. З іншого боку, тим, що виводить тематику наукових досліджень на вивчення мови ворожнечі, став розвиток теорії конфлікту. Конфліктологія дедалі більше приділяє увагу аналізу мови конфлікту, що призвело до формування такого наукового напрямку як лінгвоконфліктологія. Таким чином, тенденції розвитку теорії мови та розвитку теорії конфлікту з різних боків приводять до вивчення «мови ворожнечі».

Кінець XX - початок XXI століття в лінгвістиці позначений проголошенням як основоположного положення про те, що вивчення мови можна вважати адекватним лише за умови опису її функціонування в процесі

комунікації. Комунікативний підхід до аналізу мовлення був втілений насамперед у теорії мовленнєвих актів. Популярність цієї теорії й визначила шляхи розвитку прагматики загалом.

Актуальність теми дослідження визначається високим рівнем конфліктогенності сучасного суспільства, що вимагає аналізу вербальної складової конфлікту з метою оцінки та прогнозу його виникнення, розвитку та запобігання. Крім того, актуальність дослідження зумовлюється тим, що воно виконано в русі лінгво-прагматичного підходу до вивчення досліджуваного феномену крізь призму теорії мовленнєвих актів.

Мета та завдання дослідження. Мета праці полягає у встановленні реалізації мовленнєвих інтенцій мови ворожнечі та їх мінімальних складових одиниць (мовленнєвих актів).

У якості **завдань** виокремлюємо такі:

- описати соціальні та психологічні основи виникнення конфлікту як передумови виникнення мови ворожнечі;

- встановити комунікативні ознаки політичного дискурсу як простору для реалізації мови ворожнечі;

- диференціювати класи мовленнєвих актів за їхньою ілокутивною силою на матеріалі мови ворожнечі у сучасному англomовному політичному дискурсі;

- встановити засоби лінгвістичної маніфестації ілокутивних мовленнєвих актів у мові ворожнечі на прикладі сучасного англomовного політичного дискурсу.

Об'єктом дослідження виступає мова ворожнечі в сучасному англomовному політичному дискурсі.

Предметом дослідження є прагмалінгвістичні особливості мови ворожнечі в сучасному англomовному політичному дискурсі.

Матеріал дослідження склали стенограми передвиборчих промов і мітингів Трампа з моменту оголошення його кандидатури на посаду президента до проміжних виборів 2018 року (16 червня 2015 року - 6

листопада 2018 року). Стенограми були завантажені з The American Presidency Project - некомерційної та позапартійної бази даних президентських документів, яку розміщує Каліфорнійський університет у Санта-Барбарі [177]. За вказаний період було відібрано 20 промов загальним обсягом 81068 слів (близько двох друкарських аркушів).

Мова ворожнечі Дональда Трампа узгоджується з мовленнєвими актами, зафіксованими під час злочинів на ґрунті ненависті та інцидентів на ґрунті ненависті, вона руйнує норми, які можуть поглибити наше розуміння зв'язку між мовленням і насильством. Лінгвопрагматичний аналіз дозволяє розглянути соціально-історичне коріння, інституційні чинники, соціальний та політичний контекст, а також силу та наслідки вердиктивних та екзерситивних мовленнєвих актів.

У роботі використано такі **методи**: метод суцільної вибірки, лінгвопрагматичного аналізу, метод кількісних підрахунків та метод лінгвістичної інтерпретації одержаних даних.

Теоретична цінність праці полягає в тому, що дослідження робить внесок у розвиток теорії дискурсу, характеризуючи явище політичного дискурсу, феномен мови ворожнечі та її лінгвопрагматичні особливості у межах політичного дискурсу. Результати, досягнуті у вивченні мовленнєвих актів в політичному дискурсі, дають змогу доповнити положення теорії мовленнєвих актів, уточнити їхню типологію, а також діапазон мовленнєвих актів, що впливає з іллокутивної функції і визначає набір засобів їхнього мовного оформлення. Дослідження розширює розуміння функціонального боку мови як дії і може бути використане в загальному мовознавстві, прагматиці, семантиці, функціональній граматиці, а також у теорії мовленнєвих актів.

Практичне значення даного дослідження полягає в доцільності застосування його результатів у вузівській практиці в курсах з теорії і практики мови, дискурсології, соціолінгвістики, стилістики, лексикології.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження пройшли апробацію на IV Міжнародній науково-практичній конференції “Modern Research in Science and Education”, яка відбулася 7-9 року 2023 року у Чикаго. За результатами конференції надрукована стаття – «Мова ворожнечі в англомовному політичному дискурсі» [18].

Структура кваліфікаційної роботи визначається поставленою метою та завданнями наукового дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків та списку використаних джерел. Обсяг роботи складає 74 сторінки.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

1.1 Конфлікт як соціальний та психологічний феномен

Тема конфлікту посідає сьогодні центральне місце в гуманітарному дискурсі. Будь-яка проблема може бути розкладена до вихідної конфліктної ситуації. Аналіз природи конфліктів постає суттю різноманітних наукових досліджень. На конфліктній основі вибудовується більшість творів художньої літератури та кіномистецтва. Конфлікти різного роду посідають центральне місце в інформаційному контенті засобів масової інформації, сфери внутрішньої та міжнародної політики.

Конфліктологія як наукова дисципліна складалася протягом двадцятого століття, спираючись на дослідження психології, соціології, історії тощо. Відповідно, методи конфліктології багато в чому запозичені з цих наукових напрямів.

Теорія геополітики виводила конфлікт із самого факту географічного розселення народів. Воля і свідомість виявлялися похідними об'єктивного, з точки зору геополітиків, протистояння континентів. Класичним конфронтаційним протиставленням було протиставлення принципів континенталізму й атлантизму. Основними акторами боротьби подавалися «розбійники суші» і «розбійники моря».

«Філософія життя» виявляла генезу конфлікту в самій людській волі до існування. Конфліктна проблематика виводилася в цьому трактуванні на рівень ірраціонального начала природи людини. Г. Зіммель вказував, що конфлікти між суб'єктами, які представляють одну групу, проходять набагато гостріше, ніж у випадках міжгрупової боротьби. Отже, основи конфлікту не можуть бути зведені до суперечностей соціальних груп [166].

Конфлікти між націями і державами розглядалися в конфліктології як похідне від суперечностей національних інтересів. Поява в гуманітарному

дискурсі категорії «цивілізація» призвела до акцентування уваги не тільки на суперечностях інтересів, а й на суперечностях цінностей. Найбільш виразно конфліктний бік цивілізаційного напрямку був представлений у теорії «цивілізаційних війн» С. Хантінгтона. Конфлікт цивілізацій у хантінгтонівській версії є запрограмованим результатом їхнього існування [170].

Альтернативний підхід, представлений ідеєю і практикою цивілізаційного діалогу, стверджує, всупереч думці американського конфліктолога, можливість неконфліктних діалогічних відносин цивілізацій.

Одну з найбільш системно викладених концепцій конфлікту представив видатний прихильник правоконсервативного напрямку суспільної думки Карл Шмітт. Ключовою проблемою, розв'язуваною у сфері суспільних комунікацій, він визначав ідентифікацію «ворога» і «союзника». Відповідно, має бути в наявності словник маркерів, співвіднесених зі «своїм», «ворожим» і «союзницьким» позиціонуванням, що цілком відповідає настановам лінгвопрагматики.

Первинним К. Шмітт вважав введення для кожної спільноти поняття «ворога». Відносини з ворогом - це відносини війни на знищення. Усі поведінкові норми та стереотипи виробляються на основі участі або підготовки до цієї боротьби. Погляди К. Шмітта на природу конфлікту суттєво вплинули на формування позиції європейських «нових правих».

У плані розвитку лінгвістики вони значною мірою вплинули на інституціоналізацію напрямку вивчення «мови ворожнечі» [162]. Дві світові війни об'єктивно зумовили пошук підстав для перегляду позиції конфронтаційного перманентизму. З'являються ідеї, які стверджували принципову можливість заміни парадигми конфлікту парадигмою максимально широкого консенсусу. Основною темою значного корпусу робіт стало моделювання систем балансу інтересів. Такі моделі екстраполювалися як на рівень внутрішніх відносин у країні, так і на міжнародний рівень.

Класиком конфліктологічного аналізу визнано англо-німецького соціолога і філософа Ральфа Дарендорфа. Почавши з вивчення теорії К. Маркса, він дійшов висновку, що марксистська схема класового конфлікту неадекватна щодо повоєнної реальності. Конфлікти розгортаються не через антагонізм класових інтересів, а через владу. Одні наділені владою, а відповідно, і правом управління, тоді як інші - ні. Однак у рамках громадянського суспільства, вважав Р. Дарендорф, конфлікти можуть бути погашені. Для цього мають бути наявні вільні канали перерозподілу влади. Відповідні соціальні інститути встановлюють нормативи поведінки для сторін, що конфліктують, і пропонують механізми конвенціонального розв'язання суперечностей [80]. Перерозподіл влади видавався Р. Дарендорфу панацеєю зняття конфліктної напруженості. Але гарантій, що чинна владна еліта буде завжди готова перерозподілити владу, немає. За небажання її поступатися знову продукувалася б ситуація конфлікту.

Згідно з ідеями американського соціолога Льюїса Козера, будь-яке суспільство з огляду на свою гетерогенність приречене на дисбаланс, а відповідно, і на конфлікти. Він стверджував, що конфлікти виконують при цьому важливі соціально-регуляційні функції. Наслідки їх для суспільства можуть мати як деструктивне, так і інтегративне значення. Причини конфліктів виводилися Л. Козером із втрати наявної системи своєї легітимності. Однак конфлікти можуть різнитися за ступенем тривалості та гостроти. Ці характеристики в козерівському розумінні залежать від низки змінних. Серед такої низки змінних Л. Козер зазначає: емоції, рівень реалізму учасників конфлікту, зв'язок конфлікту з засадничими цінностями та проблемами, чіткість цілей груп, що конфліктують, ступінь їхньої згоди щодо смислу перемоги або поразки, здібності лідерів адекватно оцінювати вжиті дії та можливі результати. На ці змінні можна впливати як у бік підвищення, так і зниження градусу конфлікту [140].

Значний внесок у класифікацію типів конфлікту зробив французький політолог Моріс Дюверже. Політологічний вектор його досліджень не призвів

до звуження проблематики. Будь-який конфлікт, з точки зору М. Дюверже, включно з, зокрема, релігійними або економічними, має політичний характер. Конфлікти, так само як і інтеграція, іманентні самій природі суспільного буття. Але існує принципова відмінність у ставленні до них у демократичних і недемократичних системах. Демократія, будучи системно орієнтованою на конфлікт (змагальність, конкуренція), передбачає наявність інститутів їхнього політико-правового розв'язання та пошуку компромісів. Така модель оберігає демократичні країни як від авторитаризму, так і від анархії. Навпаки, держави автократії і тоталітаризму декларують ставлення до конфлікту як до аномалії. Вони прагнуть ліквідувати саму природу конфлікту в ім'я єдності та гармонії. Однак це саме по собі неможливо. Конфлікти набувають латентного характеру, проявляючись у певний момент у конфронтації такого масштабу, що може призвести до знищення відповідних держав. М. Дюверже писав про науку і мистецтво компромісів у політиці, пов'язуючи із системою консенсусів мінімізацію загроз конфлікту [127].

Підхід Карла Дойча в розвитку теорії конфлікту ілюстративний стосовно всієї англосаксонської школи в конфліктології, яку він представляє. Безпосереднім висновком його досліджень було твердження, що конфлікти у світі можуть бути подолані лише через глобалізаційні процеси, здійснювані на основі позиційованих як універсальні західних цінностей. Національні інтереси мають бути підпорядковані агрегованим міжнародним інтересам.

К. Дойч виокремлював два типи систем - конфліктні та солідаризаційні. Перехід від першого до другого типу задавався знаходженням взаємної користі солідаризації. Еквівалентним поняттям щодо солідаризаційних спільнот було «спільноти безпеки». Вони диференціювалися К. Дойчем на амальгамні та плюралістичні. Амальгамні передбачали наявність спільного органу управління, плюралістичні обмежувалися зіставністю базових цінностей. Послідовники К. Дойча вже писали не про порівнянність, а про ціннісну спільність.

Реальне здійснення процесу глобалізації, де факто американського експансіонізму, демонструє наслідки ігнорування англосаксонською конфліктологічною школою альтернативних ціннісних систем. Заслуга К. Дойча, водночас, полягала у встановленні зв'язку конфліктності / солідаризаційності з характером циркулювання інформації. Він одним із перших спробував розглянути функціонування суспільства за принципами аналізу кібернетичної системи. Однак як апологет західної моделі суспільного устрою К. Дойч вважав, що за свободи інформаційного обміну конфліктні потенціали знижуватимуться. Реалії сучасного провокування конфліктів свідчать про протилежне - за неконтрольованості національною державою інформаційних потоків виникнення турбулентної ситуації є найбільш імовірним [126]. Заявляючи про невикорінюваність конфлікту як такого, нова конфліктологія робила акцент на ступенях конфронтаційності. Визнавалося практично можливим і доцільним встановлення найменш радикальних (а в певних аспектах - навіть творчих) форм конфлікту.

Так, директор Інституту міжнародних відносин Каліфорнійського університету Д. Аптер диференціює щодо цього три типи конфлікту. Зіткнення переваг визначається ним як кооперація, інтересів - конкуренція, цінностей - справжній конфлікт. Відповідно, завдання полягає у перетворенні конфліктів цінностей на відносини конкуренції або на кооперацію. За переважання коопераційних відносин конфліктна парадигма суспільства замінюється парадигмою суспільного консенсусу [38].

Близькі погляди висловлювалися професором Єльського університету Робертом Далем. Умовою примирення суб'єктів суспільних відносин є формування моделі плюралістичної демократії – «поліархії». Конфліктогенні проєкції пов'язувалися ним зі встановленням тієї чи іншої моделі гегемонії [42].

Французький соціолог, культуролог і лінгвіст П'єр Бурдьє ввів у широкий науковий обіг поняття «поля конфлікту». Конфлікт у запропонованій інтерпретації не залежав від позиції суб'єктів боротьби, яка визначається

контекстом «поля». Відповідно, адресний вплив при реалізації завдання управління конфліктом мав бути спрямований не на суб'єкти відносин, а на «соціальні поля». Зміна правил гри могла призвести, зокрема, до зняття відносин конфронтації. П. Бурдьє у своїх працях фактично одним із перших сформулював ідею контекстного управління, апелюючи при цьому значною мірою до інструментарію лінгвістики [39].

Одночасно з типологізацією конфліктів було зроблено спроби виявлення їхніх спільних підстав. Найвідомішою в цьому плані є «загальна теорія конфлікту» американського соціолога британського походження Кеннета Боулдінга. Усі конфлікти, вважав він, ґрунтуються на єдиній матриці поведінкових стереотипів. Так, «вище зародження і наростання любові, - ілюстрував свою позицію К. Боулдінг, - абсолютно аналогічне гонці озброєнь, яка, як і війна, є реактивним процесом» [80]. Вплив на погляди американського соціолога методології біхевіоризму в цьому випадку очевидний. Але якщо конфлікт задається стереотипами реакцій людини, то, отже, його можна розв'язати шляхом зміни реакцій індивідуума. Необхідність зміни при цьому суспільного ладу відпадала. К. Боулдінг підходив безпосередньо до питання про вплив з метою погашення конфлікту на психологію людини.

Розвиток інформаційного суспільства принципово розширив можливості застосування прагматичного психолінгвістичного інструментарію під час управління конфліктами. Тенденція розвитку визначалася розширенням інформаційної мережі та зростанням швидкості передавання сигналу. Етапи формування глобальної інформаційно-управлінської системи визначалися технологічними можливостями лінгвістичних трансляцій:

1. Періодична преса;
2. Радіомовлення;
3. Телевізійне мовлення;
4. Інтернет.

Очевидною реальністю управління конфліктами через створення відповідного лінгвістичного контексту стало наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст.

Конфлікти можуть створюватися штучним чином, без наявності реальної конфліктної ситуації, виключно на вербальному рівні. Вербальна сфера, яку раніше розглядали як похідну реальних відносин різних суб'єктів, набула самостійного значення. Відповідно, актуалізується завдання вивчення цієї сфери з погляду можливості цільового прагматичного впливу на свідомість і підсвідомість людини через використання відповідного лінгвістичного ряду. Виклик полягає в тому, що таке програмування можливе (і понад те воно практично реалізується) за рахунок цілеспрямованих мовленнєвих актів та добір відповідних мовних засобів – лінгвістичних маркерів конфлікту.

1.2 Мова ворожнечі як вербальна реалізація конфлікту

З позицій сучасної лінгвістики мова розглядається як засіб, що використовується людиною в її діяльності [9], здатний не тільки передавати інформацію, як вважали раніше, а й впливати на світогляд людини та суспільства через використання різноманітних комунікативних стратегій і тактик, зокрема через цілеспрямований вибір необхідних, з погляду адресанта, лінгвістичних засобів. Таким чином, у прагмалінгвістиці мову розглядають як інструмент дії.

Вивчення «мови ворожнечі» в сучасній науці має міждисциплінарний характер. «Мова ворожнечі» або «риторика ненависті» (від англ. 'hate speech') є узагальненим позначенням мовних засобів вираження різко негативного ставлення людини по відношенню до представників іншої системи релігійних, національних, політичних, соціальних, культурних або ж більш специфічних, субкультурних цінностей. Феномен може виступати як форма прояву расизму, релігійної ксенофобії, міжнаціональної ворожнечі та соціальної і політичної нетерпимості, гомофобії, сексизму. Нині феномен 'hate speech' вивчають представники різних напрямів наукового знання - лінгвісти, філологи, політологи, історики, культурологи тощо. При цьому предметом аналізу стали

компоненти 'hate speech' найрізноманітніших мов і культурних традицій країн світу.

Визнання теми конфлікту як самостійного наукового напрямку проявилось в інституціоналізації конфліктології. З 2000 р. скликається щорічний Міжнародний конгрес конфліктологів. Однак когнітивне просування істотно стримується недостатнім рівнем конвенційності.

Проблеми виникають уже на рівні висування базової дефініції - конфлікт. «Очевидно, - констатують дослідники конфлікту Р. Макк і Р. Снайдер, - «конфлікт» являє собою здебільшого гумоподібне поняття, яке можна розтягувати й отримане використовувати у своїх цілях» [23]. З такою констатацією погоджуються й інші конфліктологи. «Аналіз показує, - ділиться результатами свого вивчення дослідник психології конфлікту Н.В. Гришина, - жодне з визначень не може бути прийняте як універсальне або через обмеженість охоплюваних ним явищ лише частиною конфліктної феноменології, або через багатозначність використовуваних формулювань» [23]. І як підсумок проблематичності запропонувати універсальну дефініцію впливає заява, що «інтуїтивне розуміння суті соціального конфлікту ясніше, ніж його довгі визначення». А тому – «можна обійтися і без них» [Там само].

Широкі дослідження механізмів поширення мови ворожнечі через засоби масової інформації (ЗМІ) розпочалося фактично відразу ж після завершення Другої світової війни. Спочатку вплив ЗМІ на масову свідомість виражався головним чином у рамках концепції «встановлення пунктів порядку денного». Однак із часом, у міру вивчення проблеми програмованого впливу слова на підсвідомість людини, дослідники дедалі виразніше почали говорити, що преса все-таки здатна програмувати масову свідомість. Такий вплив через мову міг вести як у напрямку посилення конфліктних потенціалів, так і їхнього послаблення.

У дисертації Б. Ванакера, присвяченій онлайн-регулюванню мови ворожнечі в міжнародному контексті [171], зроблено спробу оцінити, яких правових парадигм щодо мови ворожнечі торкнулися у Сполучених Штатах і

Європі у зв'язку з розвитком інтернету. Крім того, у дослідженні присутній аналіз більш загального питання про те, як держави можуть регулювати контент в Інтернеті. Автор намагається відповісти на питання про законність такого регулювання з точки зору міжнародного та національного права. Ванакер у своєму аналізі виходить із того, що якщо європейські країни мають дуже суворі закони у сфері мови ворожнечі, то у Сполучених Штатах Перша поправка захищає більшість форм ненависті. Автор доходить висновку, що внаслідок цієї ситуації європейські країни та інституції намагаються регулювати мову ворожнечі, яка походить зі США. Ванакер формулює пропозиції для вирішення цього питання.

К. Тілман у своїй праці порушує схожі проблеми [169]. Автор відкидає механізм звичайної цензури, пропонуючи власні параметри для регулювання контенту мови ворожнечі в кіберпросторі.

Дисертація Б. Барнетта виходить з того положення, що у сфері мови ворожнечі необхідно створити альтернативу державному регулюванню мовлення. Аналізуючи американські ксенофобські сайти, дослідником було запропоновано спеціальні заходи на базі використання інтернет-користувачами технології фільтрації [114]. А. Джошуа вибудовує своє дослідження на основі порівняльного аналізу правової практики США і Канади, стосовно мови ворожнечі. Автор висуває гіпотезу, згідно з якою державна політика двох країн щодо hate speech' виходить з особливостей не тільки юридичної, а й філософсько-світоглядної парадигми розвитку суспільства [139].

Заслуговує на інтерес праця Д. Бороміза-Хабаші «Мова ворожнечі як культурна практика». В основу дослідження було покладено емпіричний матеріал, що реконструює угорський суспільний дискурс [118]. Джерелами проведеної реконструкції стали етнографічні інтерв'ю, публікації в засобах масової інформації, політичні карикатури, стенограми роботи парламентських комітетів і літературні тексти. Автор досліджував типи комунікативної поведінки, пов'язані з мовою ворожнечі, аналізувалися приклади

використання лексики вербальної агресії. Особлива увага зверталася на значення особистості, дисоціації та зв'язку в комунікаціях, що вибудовуються в рамках парадигми конфлікту. У роботі було встановлено, що угорський суспільний дискурс залежить від кількох моральних систем, що протистоять одна одній, кожна з яких має на увазі різні моделі особистості та дисоціації. Лексика агресії розглядалася як механізм психологічного захисту індивідуума, що перебуває в стресовій ситуації або в стані фрустрації. Запропоновано різні рішення щодо протидії розпалюванню ненависті.

Класичними стали філологічні дослідження Ван Дейка та його школи [45]. У них досліджували дискурсивні стратегії та застосовувані пояснювальні моделі в умовах мовленнєвого конфлікту. Як Ми-групу брали для розгляду етнічну більшість, а як Вони-групу - етнічні меншини. Наприклад, однією з виявлених основних особливостей текстів «більшості» є так звана поляризована репрезентативність, тобто наділення Ми-групи та Вони-групи прямо протилежними ознаками, які зазвичай створюють бінарні опозиції. Елементарним прикладом такої опозиційності виступає дихотомія «Ми хороші - Вони погані».

Вирішення практичних лінгвоюридичних питань призвело до дискусії щодо визначення базових категорій, таких як вербальна агресія. Група американських учених дотримувалася вузького трактування цієї дефініції. До випадків вербальної агресії слід, на їхню думку, відносити висловлювання, мета яких полягає не в передаванні будь-якої інформації, а в провокуванні негайної негативної реакції. Вербальна агресія передбачала нанесення свого роду емоційного удару [151].

Зарубіжні філологи і соціологи дедалі частіше почали зустрічатися з евфемізмом «приїжджі», а в публіцистиці та навіть у працях деяких учених термін мігрант міцно злився з поняттям чужинець. Про подібні недиференційовані антимигрантські настрої, типові для сучасного суспільства, пише не тільки Ван Дейк, а й Пауль Тейлор [170]. Науковий інтерес до мовленнєвих проявів мігрантофобії було каталізовано паризькими й

лондонськими заворушеннями та сучасною європейською кризою, пов'язаною з нелегальними мігрантами з країн Близького Сходу. Підтвердженням висловлених понад 10 років тому припущень Тейлора стали численні терористичні акти в Європі 2016 р.

Відома колективна праця голландських дослідників із Центру з етики факультету філософії, теології та релігієзнавства Університету Неймегена за редакцією Баса ван Стокума «Богохульство, дискримінаційні вирази через релігію та мову ворожнечі» [164]. Книга написана під враженням від убивства Тео ван Гога. Дослідження було присвячене проблемам криміналізації богохульства та дискримінації за ознакою релігії в європейських країнах і США. У цій роботі підкреслюється, що поширені образливі випадки мають іншу логіку, ніж ненависть і ворожнеча. Образа націлена на дискредитацію статусу противника. Дискредитації піддаються добре ім'я, репутація, звання або посада. У разі ж прояву ненависті (ворожнечі), метою ксенофобів є не приниження статусу противника, а саме його право на існування.

Можна в цьому сенсі вести мову про два рівні конфліктної риторики. У 1-й частині монографії подано історичний екскурс проблеми. У центрі уваги - питання свободи вираження думки. У 2-й частині дається аналіз голландського кримінального права щодо релігійних злочинів, пов'язаних із мовою ворожнечі. Наводяться самі дискримінаційні висловлювання. 3-тя частина книги присвячена порівняльному аналізу явища богохульства в різних країнах. Вивчалися варіації правових наслідків богохульства. Тут же дослідниками порушується питання криміналізації релігійної ненависті у США та Великій Британії. Нарешті, 4-та частина монографії відображає сучасні концепції мови ворожнечі та її прояву в Нідерландах. Сам розгляд богохульства в рамках тематики мови ворожнечі становить значну дослідницьку перспективу.

Існують праці, в яких аналізуються причини мови ворожнечі, соціальні стереотипи, відтворювані ЗМІ. Наприклад, американськими дослідниками вже доведено, що негативний стереотип змушує білих побоюватися саме чорношкірих, а не навпаки. Мало того, вплив стереотипів такий, що у США

білі студенти воліють мати справу з білими, а не з афроамериканськими злочинцями. Активно досліджуються американськими вченими стереотипи та поширені мовні хибні уявлення щодо індіанців [148].

У статті Т. Кіннея «Мова ворожнечі та етнофолізми» пропонується модель класифікації проявів мовленнєвої агресії у сфері етнічних відносин [141]. Автор порушує питання регулювання громадянського мовлення з метою недопущення етнофолізмів. Т. Кінней розглядає вербальну агресію як одну з форм ворожнечі. Він класифікує її прояви таким чином:

а. Мовлення (вербалізація), б. Письмові повідомлення, в. Символи та символічні дії.

Кожна з форм сприяє підтримці забобонів і насильства щодо конкретних цільових груп. Мова ворожнечі пов'язується в інтерпретації Т. Кіннея з такими характеристиками, як фанатизм, стереотипи, нетерпимість, ненависть. Перелік форм ненависті Кіннея включає в себе: а. Етнофолізми, б. Расові образи, в. Сексистські образи і г. Гомофобні промови. Дослідження етнофолізмів стає дедалі актуальнішим напрямом у сучасній зарубіжній науці [151].

Характерна в цьому плані стаття Б. Маллена і Д. Райс із Сіракузького університету, яка розглядає вплив стереотипів на поведінку людей стосовно етнічних груп іммігрантів [151]. Автори аналізують зміну цього ставлення за 150 років американської історії на підставі архівних даних. Виявляються негативні тенденції сприйняття груп мігрантів. Концепт «плавильного котла» виявлявся за його верифікації міфом, за яким ховалися реальні стереотипи американської мігрантофобії. У своїй окремій статті той же Б. Маллен вивчив ставлення до дітей мігрантів різних етнічних груп у дитячій літературі. Він з'ясував, що при описі дітей етнічних меншин робиться акцент на зовнішні дані, а не з погляду особистих якостей, причому цим описам характерна низька вербальна складність [148]. У статті Б. Маллена і Дж. Сміта подано результати дослідження, яке доводить, що що більше негативних етнофолізмів існує стосовно конкретної етнічної групи, то більше в ній випадків самогубства. Автори припускають, що етнофолізми призводять до серцево-судинних

захворювань, а отже підривають здоров'я людей, що впливає на їхню працездатність і призводить до бідності. Б. Маллен сьогодні є найбільш визнаним авторитетом у сфері вивчення етнофолізмів на Заході [148].

Заслуговує на інтерес і колективне філолого-психологічне дослідження, опубліковане в журналі "Journal of Language and Social Psychology" у 2010 р. Результати опитувань респондентів показали, що загалом етнофолізми оцінювалися в суспільстві з негативного боку. У додатку до статті подано матеріали соціологічних опитувань [160.].

Монографія Енн Вебер «Посібник з ненависті» є, по суті, коментарями до чинного світового законодавства, що застосовується стосовно прецедентів нетерпимості [174]. Вебер не тільки аналізує термін «мова ненависті», а й розглядає застосовані проти нього юридичні процедури міжнародних інститутів. У зв'язку з цим у книзі наводяться нормативні акти Європейського Союзу, ООН. Розбирається діяльність Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Європейського суду з прав людини. Сама назва книги Дж. Холландера «Мова ворожнечі. Історична довідка в розвитку правового статусу» вказує на юридико-лінгвістичну проблематику дослідження.

Як і Е. Вебер, Дж. Голландер досліджує феномен мови ворожнечі в рамках розв'язання правових завдань ідентифікації вербальної агресії [87]. Дж. Голландер аналізує проблематику гіпертрофованості свободи слова. У західних демократіях сліпа відданість її принципам призвела до абсурдних ситуацій. Автор розглядає у зв'язку з досліджуваною проблематикою міжнародне право, вивчає Загальну декларацію прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Конвенцію про запобігання та покарання злочинів геноциду. Дж. Голландером досліджується також нацистська політична пропаганда. На підставі описаних прецедентів він розробляє класифікацію злочинів, пов'язаних із нетерпимістю. Також у книзі наводяться сучасні кейси з розгляду юридичних прецедентів на міжнародних трибуналах, пов'язаних із мовою ворожнечі.

У 2012 р. вийшла стаття «Слова як зброя» американського політолога Сьюзан Бенеш з Інституту світової політики, що фінансується Фондом Макартурів та Інститутом миру США. Політолог викладає у Школі американського університету міжнародної служби [77]. У роботі С. Бенеш аналізує феномен мови ворожнечі на прикладі ситуації в ПАР. Серед умов, що провокують ксенофобію африканців щодо нащадків європейців, політолог називає падіння апартеїду під час політичної діяльності президента Н. Манделі. Дослідник припускає, що в деяких випадках крах авторитарних режимів може призвести до збільшення комунікації між різними культурними, релігійними та національними групами, а відтак до появи нових суперечностей. Серед інших причин посилення феномену мови ворожнечі С. Бенеш називає міграційні процеси та технологічний розвиток цивілізації - появу інтернету та соціальних мереж. Важливою причиною сплеску мови ворожнечі американський політолог вважає застосування політичних технологій. Цей зв'язок показано на прикладі розпалювання міжплеємінної ворожнечі політиками в Кенії у 2007 р. через телевізійну маніпуляцію. Схожі явища фіксуються С. Бенеш і в Руанді. Автор резюмує свою точку зору, визначаючи п'ять чинників мови ворожнечі: 1. Динаміка; 2. Аудиторія; 3. Саме мовлення; 4. Історичний і соціальний контекст; 5. Засоби комунікації (поширення).

Дослідник Д. Брінк із Каліфорнійського університету в Сан-Дієго у статті «Принципи Мілля, свобода, вираження думок і мова ворожнечі» будує свою концепцію обмеження мови ворожнечі на підставі принципу Джона Стюарта Мілля, викладеного англійським політичним філософом у праці «Про свободу» [148]. Принцип свідчить: «Єдине виправдання втручання у свободу дій будь-якої людини - самозахист, запобігання шкоді, яку може бути завдано іншим» [74]. Автор розглядає расистські, гомофобні прояви в західних студентських кампусах, пов'язані із застосуванням мови ворожнечі. Він розмірковує про регулювання феномену мови ворожнечі в університетах (Стенфорд та ін.), де ця мова набула поширення, незважаючи на формальну

дію заборон дискримінації людини на підставі статі, раси, кольору шкіри, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, національного чи етнічного походження. У статті обговорюється потенціал застосування доган, відрахувань та інших регуляційних заходів для погашення вербальної агресії. Д. Брінк зауважує, що мова ворожнечі підриває культуру взаємної поваги і часто використовується людьми як захисна психологічна реакція в стресовій ситуації. Паралельно вчений зважає на наслідки мови ворожнечі - депресію, стрес, позбавлення сну, втрату почуття власної гідності. Причинами мови ворожнечі Д. Брінк вважає суспільні відносини нерівності та дискримінації.

Дж. Деніелс із Міського університету Нью-Йорка досліджує процес посилення феномену нетерпимості у США за умов появи нових форм комунікації [80]. Американський вчений вбачає в інтернет-ресурсах нові чинники для зростання дискримінації за різними ознаками, розглядаючи кіберзалякування жінок, дітей, людей іншої раси та національності через сайти мережі Інтернет. Реконструюються механізми створення переваги білої раси в Інтернеті. Дж. Деніелс окремо аналізує різні інтернет-сайти, через які розповсюджуються комп'ютерні ігри зі сценаріями гомофобного та расистського характеру, наочно наводячи їхні скріншоти. Дослідник припускає, що ксенофобські комп'ютерні ігри розраховані на маніпуляцію свідомістю підлітків, які вбирають у себе мову ворожнечі у зручній для себе ігровій формі. Положення дослідження ілюструються численними графіками. Автор доходить висновку, що останнім часом традиційне виховання молоді в умовах настання інформаційної епохи малоефективне. Дж. Деніелсом порушується питання спеціальних фільтрів програмного забезпечення, що здатне убезпечувати молодь від мови ворожнечі. Також підкреслюється особлива роль знання молоддю історії в профілактиці мови ворожнечі.

Ш. Тейлор у статті «Мова ворожнечі та урядова мова» досліджує спалахи символічного расизму в середовищі сучасних американських студентів. Дослідник розбирає два підходи до мови ворожнечі - той, що ратує за збереження свободи самовираження, і, навпаки, той, що вимагає

запровадити законодавчі обмеження. При цьому автор пропонує «середній» підхід – «урядову мову» [169].

Німецький дослідник К. Хаупт із Кельнського університету проводить цікавий порівняльний аналіз Німеччини та США на предмет мови ворожнечі [137]. К. Хаупт розглядає як вдалі, так і недосконалі спроби американців і німців врегульовувати мову ворожнечі в суспільному житті. Використовувати німецький досвід врегулювання цього питання, вважає дослідник, потрібно з особливою обережністю. Робота «Квантифікація мови ворожнечі на комерційному мовному радіо. Пілотне дослідження» являє собою глибокий лінгвістичний аналіз [60]. Особливу увагу авторами приділено виявленню причин мови ворожнечі щодо расових, етнічних, релігійних і сексуальних меншин. Класифіковано типи таких висловлювань: 1. Необґрунтовані претензії; 2. Брак аргументації; 3. Лінгвістичні розбіжності ("ми-вони" конструкції"); 4. Нелюдські метафори. У дослідженні порушено проблему кореляції мови ворожнечі з ритмом мовлення, стресорністю, мовленнєвими інтонаціями. Якісний контент-аналіз показує негативну тенденцію падіння американської культури мовлення.

Магістр права Трінті-коледжу Дубліна А. Діас у статті «Криміналізація підбурювання до ненависті у світлі порівняльного правознавства» дає докладний аналіз різних видів державної політики щодо феномену мови ворожнечі [43]. Діас виокремлює «ліберальний» підхід до мови ворожнечі, що надає особливого значення свободі вираження думок і має високу терпимість до мовленнєвих проявів ненависті. Автор зазначає, що цей підхід базується на концепції «вільного ринку ідей». При цьому А. Діас вивчає правила внутрішнього розпорядку американських університетів, вважаючи їх недосконалими (Мічиган, Вісконсін та ін.) щодо запобігання та профілактики вербальної агресії. Загалом, на думку Діаса, «ліберальний» підхід щодо мови ворожнечі та нетерпимості у США хоча й піддається критиці, але домінує в реальному житті. Водночас А. Діасом аналізує «обмежувальний» підхід, який оцінює мову ворожнечі як посягання на людську гідність. Прихильники цього

підходу ратують за запровадження відповідних законодавчих обмежень і покарань. Автор розглядає обмеження на прикладі Канади та Німеччини. Так, він зазначає, що канадська Хартія прав і свобод встановлює основне право на свободу вираження поглядів без будь-яких приватних обмежень, але за умови загального обмеження, згідно з яким права і свободи можуть в окремих випадках розумно регулюватися. Схожу картину дослідник знаходить і в Німеччині. Крім того, А. Діас вивчає регулювання мови ненависті в Чилі. На увагу також заслуговує порушена авторкою проблема визначення «порога терпимості» щодо мови.

Особливої точки зору на мовленнєву агресію дотримується професор філологічного факультету Севільського університету Ізабель Ін'їго-Мора. Вона вважає, що в деяких випадках вербальна агресія необхідна для провокування журналістами політиків, яких журналісти інтерв'юють. Авторка підкреслює антиномічний характер дискурсивних технік інтерв'ювання. Журналісти не можуть бути лише рупорами інтерв'ююваних. Навпаки, інтерв'юери мають провокувати своїх співрозмовників мовленнєвими зворотами. Іспанський дослідник пише, що провокування інтерв'ююваних зумовлене необхідністю отримати журналістом якомога більше інформації від свого співрозмовника. Тому, продовжує Ін'їго-Мора, іноді доводиться ставити запитання, здатні змусити того, хто бере інтерв'ю, почуватися ніяково. Провокаційні запитання мають бути настільки «незручними», наскільки це можливо. Іноді ці запитання здатні образити або розлютити реципієнта [146].

Т. Вебб із Канзаського державного університету критикує ставлення американської держави до проблеми мови ворожнечі, що склалося. Він пише, що уряд США під приводом заохочення індивідуалізму як «наріжного каменю» суспільства, допустив криміналізацію громадянської мови, яка дедалі більше підбурює до відригного насильства та безпосередньо загрожує оточуючим [102]. Дослідник вважає помилковим постулат, коли держава ставить свободу слова вище за інші права, такі як людська гідність і соціальне благо. Водночас Вебб застерігає, що регулювання мови ворожнечі у штатах є

проблематичним через існування Першої поправки американської конституції, яка передбачає, що «Конгрес не повинен видавати жодного закону..., що обмежує свободу слова, або преси...» [Там само]. Тим часом, згідно з гіпотезою Т. Вебба, саме регулювання та обмеження мови ворожнечі здатне зберегти демократичні засади суспільства. Як приклад він наводить аналіз політики регулювання мови ворожнечі в Канаді, Німеччині, ПАР, Сінгапурі, Великій Британії та Австралії. На підставі проведеного порівняльного аналізу дослідник пропонує свої практичні рекомендації з цього питання.

Коллективна монографія «Зміст і контекст мови ворожнечі. Переосмислення регулювання і пропозиції», що вийшла за редакцією М. Херца і П. Молнара, відповідає на такі теоретичні питання: чи небезпечна мова ворожнечі до такої міри, щоб запроваджувати юридичні обмеження; яка кримінальна відповідальність необхідна за розпалювання ненависті. Робота, в основному, присвячена юридичному аналізу феномена мови ворожнечі [52]. Одним з авторів книги А. Ріхтером розглядається явище «екстремістської і терористичної мови», форм політичного інакомислення на прикладах Росії та країн пострадянського ареалу.

Дослідниками А. Джейкобсоном і Б. Шлінком, як і Т. Веббом, відзначається криміналізація мови ворожнечі у США. Я. Менгісту розглядає досвід розв'язання проблеми мови ворожнечі в Ефіопії та інших африканських країнах. Західна метафора «ринку ідей», оцінюється ним як підстава, що створює умови для суперечностей у соціумі. Проте дослідник застерігає, що спроби регулювати мову ворожнечі можуть призвести до заборон на політичні дебати. У роботі розглянуто стратегії Ради Європи щодо боротьби з мовою ворожнечі.

Т. Джей з Массачусетського коледжу вільних мистецтв представляє в дискурсі про мову ворожнечі особливий реабілітаційний напрям [90]. Дослідник вважає, що наразі немає наукових робіт, які б глибоко вивчали кореляції нетерпимих слів і моральної шкоди. За його оцінкою, часта лайка є

катарсисом, прийнятною заміною фізичної агресії. Отже, вважає він, якщо просто забороняти мову ворожнечі, то в соціумі можуть виникнути нові, більш гострі проблеми.

Окремі дослідники вважають, що ступінь агресивності мови ворожнечі залежить також від вектора інтенціональної спрямованості висловлення. Негативна оцінка пропозиції (суб'єктно-об'єктні відносини) менш агресивна, ніж прямі образи (суб'єктно-суб'єктні відносини). При цьому у повсякденному спілкуванні мовленнєва агресія може сприйматися як мовна гра, жарт, коли комуніканти не мають агоніальних намірів.

Іноді аналізуються парламентські неінституціональні мовленнєві взаємодії (перехід на особистості, образи і навіть бійки) [120]. Р. Браун і К. Фрезер виокремлюють «надмету», або глобальну мету взаємодії (наприклад, звалити міністра юстиції), і «мініцілі», більш приватні завдання, які відповідають кожному окремому мовленнєвому акту, здійсненому в перебігу взаємодії, а також проміжний рівень «епізодів» ('tasks').

Таким чином, філологічна, юридична, політологічна та психологічна література в галузі дослідження мови ворожнечі включає до предмета аналізу феноменологію етнофолізмів, проблеми правового регулювання громадянського мовлення, ксенофобії щодо етнічних, расових, релігійних і сексуальних меншин, питання кореляції мовленнєвої дискримінації та зростання кількості захворювань серед груп, які зазнають дискримінації. Сучасними вченими розглядаються різні нюанси прояву 'hate speech' в інтернеті, на радіо та телебаченні. Разом з тим, можна констатувати, що дослідники нині менше приділяють уваги питанням практики мови ворожнечі у соціальній сфері, у сфері культурної та субкультурної дискримінації (спорт, музика, нові види мистецтва), у сфері політичної комунікації. Проте сучасний політичний дискурс аж ніяк не позбавлений досліджуваного феномену – навпаки виступає комунікативним простором, який сприяє проявам мови ворожнечі.

1.3 Політичний дискурс як комунікативний простір прояву мови ворожнечі

Політичний дискурс націлений на досягнення й утримання влади в політичних суб'єктах держави. Мова в даній ситуації є одним із провідних засобів досягнення державних постів, а також управління країною і суспільством. Відповідно, політична комунікація має персуазивний характер, спрямований на те, щоби викликати в реципієнта зумовлену прагматичною інтенцією комуніканта реакцію (допомогти політичному кандидатові здобути бажану посаду) [33]. Мінімальною одиницею політичного дискурсу з позиції прагмалінгвістики можна вважати мовленнєвий акт (висловлювання), що визначається як мовленнєва взаємодія учасників комунікації задля досягнення певних перлокутивних цілей комуніканта через конструювання ними дискурсивного значення в перебігу спілкування [36].

У політичному дискурсі будь-яке висловлення має певну аспектну модель, що складається з відправника (адресанта), отримувача (адресата), самого повідомлення з його мовним кодом, каналу зв'язку (посередника), зворотного зв'язку, комунікативного контексту.

Комунікативна інтенція політичного дискурсу найчастіше має ситуативний характер і зумовлена намірами адресанта, політичною обстановкою, формою взаємодії (виступ перед виборцями або сенатом, прес-конференція, брифінг, послання). При цьому кінцевою метою будь-якого висловлення в сучасному політичному дискурсі, так чи інакше, завжди є боротьба за владу, бажання втриматися на політичній арені, залишити важливий політичний слід, позбутися конкурентів [35]. Мовленнєва взаємодія між адресантом і адресатом у даній ситуації має, як правило, офіційно-діловий характер, що характеризується вибором певних лексичних засобів і стилістичних прийомів комунікації.

Непрямою об'єктом висловлення в сучасному політичному дискурсі - це народ, який найчастіше займає позицію спостерігача в політичній комунікації [36]. Оскільки комунікативні дії цього виду дискурсу мають переважно

публічний характер, кінцевим результатом політичного висловлення є насамперед привернення уваги народу (непрямого об'єкта), спонукання його до певних соціальних дій (підтримати дії політика, проголосувати за нього на наступних виборах тощо) [34]. Також як учасника висловлювання в сучасному політичному дискурсі слід виокремити пресу та соціальні медіа, які багато в чому переймають на себе функцію адресата-ретранслятора, який доносить повідомлення політика до аудиторії. Крім того, соціальні медіа відіграють ключову роль у формуванні публічного образу політика.

Сучасний простір політичного дискурсу опосередкований соціальними медіа, які стали незамінним каналом комунікації для політиків в усьому світі. Порівняно з традиційними засобами масової інформації, вони мають низку ключових переваг для політиків:

а) соціальні медіа є інструментом для масштабного поширення повідомлень серед громадськості, тим самим підвищуючи обізнаність людей про їхній (політичний) порядок денний);

б) соціальні медіа заохочують діалог між політиками та користувачами, забезпечуючи прямий зворотній зв'язок з виборцями та обговорення політичних ідей;

с) Завдяки своїй інтерактивній природі соціальні медіа можна використовувати як інструмент політичної мобілізації.

Ці переваги ще більше посилюються відкритістю соціальних мереж, оскільки політики більше не обмежені географією, обсягом або контентом і можуть охопити значно ширшу аудиторію.

Однак перехід від традиційних каналів до соціальних мереж не обов'язково покращує якість політичного дискурсу. Навпаки, соціальні медіа, як відомо, сприяють виникненню ехо-камер та риторики «ми проти них». Ці фактори корелюють з кібербулінгом, переслідуваннями і, зокрема, мовою ворожнечі.

У широкому розумінні мова ворожнечі - це образливі або погрозливі висловлювання (або письмові повідомлення), які виражають упередження

проти певної групи, часто за ознакою етнічної приналежності або сексуальної орієнтації [64]. Мова ворожнечі часто походить від напіванонімних тролів і особливо часто зустрічається в дискусіях, які викликають сильну емоційну реакцію, наприклад, на політичні теми. Таким чином, використання соціальних мереж політиками є палицею з двома кінцями, що створює ризики як для них самих, так і для суспільства в цілому [88].

На індивідуальному рівні мова ворожнечі може загрозувати репутації і навіть призвести до довготривалих проблем із психічним здоров'ям. На рівні суспільства вона сприяє політичній поляризації, що може мати серйозні наслідки. Приклади включають деградацію міжгрупових політичних відносин і збільшення можливостей для поширення ідеологічно маркованої дезінформації [83].

Визначальною характеристикою політики є переконання, а мова - це основний спосіб, за допомогою якого люди намагаються переконати одне одного в необхідності певних суджень чи рішень. Риторика та ораторське мистецтво вже давно описані та визнані «фундаментальними для цілісності здорової демократії» [126]. Свобода слова - і політична свобода слова зокрема - має найвищий і найсуворіший рівень захисту. Свобода слова в контексті Сполучених Штатів Америки (США), однак, дозволяє поширювати навіть найбільш «погано поінформовані, огидні, а іноді й шкідливі погляди», оскільки «злостивим, упередженим і просто недалеким надається рівна платформа поряд з правдивими і мудрими» [145]. Як і на сучасних ринках, ринок ідей, в цьому відношенні, пропонує найнебезпечніші та найзабруднюючі продукти за найнижчу ціну.

Мета політичної риторики - переконати аудиторію у певному ставленні та діях. Політичний переконувач використовує мову, щоб впливати на сприйняття знань, переконань, цінностей і дій. На відміну від юридичного чи законодавчого переконання, яке зазвичай вимагає логіки та раціональності, політичні кампанії діють у світі, де не вимагається, щоб «кожне твердження було логічно обґрунтованим» [147]. Дослідники політичної комунікації

припускають, що для досягнення успіху політичним ораторам потрібен об'єднуючий аргумент, який резонує як з безпосередньою, так і з більш широкою аудиторією [126]. Вони також припускають, що політичні оратори використовують мову стратегічно, щоб здобути підтримку, створити позитивний імідж, утвердити певні переконання та політичні рішення.

Мова політиків використовується для того, щоб називати і маркувати соціальні проблеми, а також ідентифікувати і визначати друзів і ворогів. Політичні аргументи формують судження про масштаби і межі людських об'єднань, включаючи ідентифікацію і проведення меж між групами, що входять і не входять до них. Як пояснює Мартін [145]: «У цьому відношенні політична риторика завжди містить слід насильства (реального чи прихованого), оскільки «принципові питання» зачіпають межі того, що мислиться і що можна зробити». В ідеалі, однак, політичні кампанії забезпечують надихаючу розмову між кандидатами, засобами масової інформації та громадськістю, які підтримують демократичні інститути і практики.

Політики мають суспільний вплив, і використання ними ворожої та ненависницької мови може мати значні наслідки. Перрі та ін. на прикладі геноциду в Руанді демонструють вплив підбурювання з боку політиків. Вони зазначають, що десятиліттями виступи проти тутсі на державному радіо та використання політиками антитутсійної риторики сприяли підбурюванню до насильства, яке включало в себе публічне провокування політиками своїх прихильників на масові вбивства [157]. Роль політиків і мови ворожнечі в геноциді та громадянській війні також відзначається на прикладі колишньої Югославії та Судану [158] і, звичайно ж, геноциду єврейського народу в Європі в 1930-1940-х роках. Одним із прикладів є книга «Der Stürmer» за редакцією Юліуса Штрайхера. Штрайхер був членом нацистської партії і парламенту під час нацистського правління, і роль газети в розпалюванні ненависті до євреїв сприймалася багатьма німцями середнього класу як огидна, але вона сприяла поширенню спільної мови ненависті до євреїв,

включаючи національну практику приниження чужинців і знецінення Німеччини за те, що вона дозволила євреям процвітати і досягати успіху, в той час як вони знемагали [121].

У Туреччині Перрі та ін. виявили, що риторика ненависті з боку політиків, спрямована на певну групу, може корелювати зі зростанням кількості злочинів на ґрунті ненависті, спрямованих проти цієї групи. Вивчаючи кількість випадків внутрішнього тероризму та використання мови ворожнечі в риториці основних політичних партій у 135-163 країнах з 2000 по 2017 рік, Piazza стверджує, що мова ворожнечі з боку політиків посилює політичну поляризацію, а це, своєю чергою, призводить до зростання внутрішнього тероризму. Рівень внутрішнього тероризму зростає майже в дев'ять разів, коли політики часто використовують мову ворожнечі в публічних виступах. У Нігерії мова ворожнечі під час виборчих кампаній вважається одним із головних чинників насильства, пов'язаного з виборами [129].

Р. Ратмайр, один із західних дослідників дискурсивних теорій і, зокрема, політичного дискурсу, зазначає, що успіх політичного мовлення визначається його доступністю для аудиторії, відповідністю думок та оцінок адресанта й адресата. Мовні символи, що їх вживає політик, мають укладатися в загальну концепцію думок та оцінок його слухачів [61]. Таким чином, можна виокремити низку функціонально-прагматичних властивостей мови, за допомогою яких ми можемо визначити специфічні особливості політичного мовлення: воно зазвичай звернене до публіки, зрозуміле і доступне, грамотно побудоване, доречне і політично коректне, не позбавлене фігур мовлення, які роблять його милозвучним для аудиторії, і спрямоване на розв'язання різноманітних проблем соціуму. Відсутність якихось із цих елементів сьогодні дедалі частіше можна зустріти у виступах сучасних політиків, однак, як правило, такі порушення найчастіше спричиняють суспільний резонанс і є навмисним відступом комуніканта від конвенційних норм з метою привернути увагу до себе.

Дослідження показали, що громадяни не люблять негативу в кампаніях і часто шукають кандидатів, які займають центристські або «серединні» позиції [156], хоча останні успішні кампанії, такі як кампанія Дональда Трампа, яка має експліцитні ознаки мови ворожнечі, безумовно, свідчать про те, що це не є універсальним правилом.

Висновки з розділу I

Природа конфлікту зумовлена ірраціональним началом людини, умовами життя та самою людською волею до існування. В основі розгортання конфлікту лежить боротьба за владу.

Будь-яке суспільство з огляду на свою гетерогенність приречене на дисбаланс, а відповідно, і на конфлікти. При цьому конфлікти виконують важливі соціально-регуляційні функції. Наслідки їх для суспільства можуть мати як деструктивне, так і інтегративне значення.

Визнаючи невикорінюваність конфлікту, в основу якого покладено як психологічні, так і соціальні причини, сучасна конфліктологія робить акцент на ступенях конфронтаційності та вважає доцільним встановлення найменш радикальних форм конфлікту, перетворюючи конфлікти цінностей на відносини конкуренції або на кооперацію.

Конфлікти можуть створюватися штучним чином, без наявності реальної конфліктної ситуації, виключно на вербальному рівні. Вербальна сфера, яку раніше розглядали як похідну реальних відносин різних суб'єктів, набула самостійного значення. Відповідно, актуалізується завдання вивчення цієї сфери з погляду можливості цільового прагматичного впливу на свідомість і підсвідомість людини через використання відповідного лінгвістичного ряду. Виклик полягає в тому, що таке програмування можливе (і понад те воно практично реалізується) за рахунок цілеспрямованих мовленнєвих актів та добір відповідних мовних засобів – лінгвістичних маркерів конфлікту.

З позицій сучасної лінгвістики мова розглядається як засіб, що використовується людиною в її діяльності, здатний не тільки передавати інформацію, а й впливати на світогляд людини та суспільства через цілеспрямований вибір необхідних, з погляду адресанта, лінгвістичних засобів. Таким чином, у прагмалінгвістиці мову розглядають як інструмент дії.

Вивчення «мови ворожнечі» в сучасній науці має міждисциплінарний характер. «Мова ворожнечі» або «риторика ненависті» (від англ. 'hate speech') є узагальненим позначенням мовних засобів вираження різко негативного ставлення людини по відношенню до представників іншої системи релігійних, національних, політичних, соціальних, культурних або ж більш специфічних, субкультурних цінностей. Феномен може виступати як форма прояву расизму, релігійної ксенофобії, міжнаціональної ворожнечі та соціальної і політичної нетерпимості, гомофобії, сексизму.

Політичний дискурс, націлений на досягнення й утримання влади у політичних суб'єктах держави, заради чого доводиться позбуватися конкурентів, здобувати підтримку, створювати позитивний імідж собі та «своїм» та негативний «чужим», утверджувати певні переконання та політичні рішення, виступає комунікативним простором, який сприяє проявам мови ворожнечі.

Мінімальною одиницею політичного дискурсу з позиції прагмалінгвістики можна вважати мовленнєвий акт (висловлювання), що визначається як мовленнєва взаємодія учасників комунікації задля досягнення певних перлокутивних цілей комуніканта через конструювання ними дискурсивного значення в перебігу спілкування.

Комунікативно-інтенціональний зміст іллокутивних актів мови ворожнечі у сучасному англomовному політичному дискурсі та лінгвістичні засоби їх репрезентації будуть розглянуті у розділі II.

РОЗДІЛ II

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ДОНАЛЬДА ТРАМПА)

2.1. Мова ворожнечі Дональда Трампа в аспекті теорії мовленнєвих актів

Прагмалінгвістика розглядає дискурс як послідовність мовленнєвих актів, спрямованих на встановлення й підтримання контакту, емоційно-інформаційний обмін, вплив учасників комунікації один на одного, взаємодію комунікативних стратегій, які безперервно змінюються, та їхніх вербальних і невербальних утілень у мовленнєвій практиці ... у переплетенні їхнього експліцитного й імпліцитного змісту [7].

Як провідну мету політичного мовленнєвого акту можна визначити досягнення суспільної згоди за умов плюралізму думок і боротьби за владу. Форма вираження намірів адресанта у політичному дискурсі Дональда Трампа носить дискримінаційний характер. Мова ворожнечі американського політика є мовним маркером конфліктогенної ситуації, в якій людина бажає передати або висловити цілеспрямовано ненависть до певної групи населення, наприклад етнічної, релігійної чи національної меншини [63].

Дональд Трамп не був першим політиком світового рівня, хто першим почав відкрито використовувати мову ворожнечі, він не є єдиним світовим лідером, якого звинувачують у публічному приниженні людей на основі їхнього расового, етнічного чи релігійного походження. Але Дональд Трамп порушував численні демократичні та політичні норми як під час виголошення, так і за змістом своїх промов і був єдиним президентом США, який за даними емпіричного аналізу його передвиборчих промов у науковій розвідці Чінара є правим популістом [122].

Популізм визначається емоційними закликами до народу, антиелітарністю та виключенням аутгруп, яких зазвичай звинувачують за передбачувані невдоволення та соціальні негаразди. Праві популісти націлені на політичні еліти і висувають етнічні та расові претензії, на відміну від лівих популістів, таких як колишній кандидат у президенти Берні Сандерс, які націлені на економічні еліти і зосереджуються на класових проблемах [там само]. Жоден інший порівняний кандидат від жодної з основних партій США ніколи не наближався до рівня негативу та жорстокості щодо расових/етнічних меншин, який демонстрував Трамп.

Мова Трампа під час його передвиборчої кампанії та президентства характеризувалася неформальністю, антиінтелектуалізмом, образами, самозвеличенням, демонізацією всіх, хто протистоїть йому або не погоджується з ним. Хоча його мислення не є унікальним, його правий популізм, який включав нападки на демократичні інститути та відверті заклики до расових упереджень, призводять до руйнування норм політичної комунікації.

Мова ворожнечі орієнтується на те, щоб спонукати аудиторію до ненависті за допомогою створення певного символічного коду. Її цілі - розпалити емоції послідовників, знищити усталені норми, завдавати постійної та непоправної шкоди опозиції та врешті-решт остаточно завоювати їх [70].

Президенти мають унікальну можливість впливати на національний дискурс. Хоча вербальна ворожість Трампа не є кримінальним злочином згідно з конституційним законодавством США, вона була пов'язана з актами насильства і зростанням проявів упереджень серед його аудиторії, включаючи підбурювання до насильства щодо протестувальників, які наважилися взяти участь у його мітингах. Трамп, здавалося, насолоджувався «силою президентства завдавати болю»; його злостивість і прямі заклики до насильства поширювалися серед людей з уже існуючими упередженнями і заохочували їх до насильницьких дій. За допомогою аналізу часових рядів Fortunato та ін. [131] показали, що націоналістичний порядок денний Трампа

підбадьорив правоекстремістські групи та окремих осіб, що призвело до різкого збільшення кількості насильницьких нападів і внутрішнього тероризму. Таким чином, для кримінологів і правознавців вкрай важливо вивчати і розуміти риторику і форми мовлення, які використовують популістські лідери на кшталт Трампа.

Популістська та расистська риторика, яку Трамп часто використовував для звернення до своєї цільової аудиторії білих американців, можна визначити як нову категорію домінування. Домінуюча промова Трампа мала на меті розпалити страх перед іммігрантами та расовими меншинами і підбурити його аудиторію до дій, навіть до насильства. Два найпопулярніші гасла його передвиборчої кампанії - "Make America great again" та "America first" - символізували його «білі» націоналістичні та популістські переконання.

З позицій прагмалінгвістики Дж. Остін [107] пропонує розрізняти три аспекти мовленнєвих актів: локутивний, іллокутивний та перлокутивний. У контексті дослідження мови ворожнечі найважливішими є іллокутивний аспект мовленнєвих актів, оскільки він реалізує силу і конкретну мету, наприклад, наказ, попередження, інформування. Перлокутивний аспект мовленнєвого акту націлений на досягнення у висловлюванні переконання, підбурення або введення в оману. Аналізуючи вербальну та текстову ворожість у злочинах на ґрунті ненависті, Асквіт [109] стверджує, що більшість того, що класифікується як мова ворожнечі, є іллокутивним аспектом мовленнєвого акту. Це означає, що вона досягає своєї мети - попередити, погрожувати, змусити замовкнути - в процесі висловлювання, а не обов'язково або тільки як наслідок висловлювання.

Мова ворожнечі у аналізованому дискурсі репрезентована такими класами вживань ілокутивних дієслів відповідно до їхньої ілокутивної сили: вердиктиви, які є реалізаціями суджень та рішень та екзерситиви, які націлені на вираження впливу та прояв влади.

У мові ворожнечі вердиктиви називають осіб в ієрархії відповідно до їхньої віддаленості або схильності до домінуючих репрезентацій тілесної

політики. Екзерситивні іллокуції застерігають, наказують і командують і найчастіше вимагають застосування сили для того, щоб бути ефективними. На відміну від вердиктивних іллокуцій, які є «...тимчасово теперішніми або оцінкою минулого, екзерситиви - це твердження про те, як має виглядати майбутнє: заклик або погроза майбутніх подій» [110]. Таким чином, спонукальні висловлювання, що походять від уповноваженої особи, наприклад, обраних політиків або політичних кандидатів, більш здатні впливати на аудиторію, ніж вердиктиви, які отримують свою силу через підбурювання інших до дії.

Мова ворожнечі є соціально санкціонованим соціальним артефактом. Соціальна влада вкладається в усі мовленнєві акти ще до того, як вони промовляються, а це означає, що їхня ефективність залежить не від сили чи вживання конкретних слів, а від соціального контексту, в якому вони промовляються. Те, чиє мовлення має значення, кому дозволено говорити, а кому - мовчати, залежить від соціальної та політичної авторизації.

Авторитетне мовлення вимагає соціального визнання мовця і теми, яка сприймається як легітимна. Зазвичай, ця соціальна санкція не надається тим, хто є мішенню мови ворожнечі, і зберігається за тими, хто використовує «слова, щоб поранити» [146]. Аналіз шкоди від іллокутивних мовленнєвих актів свідчить про те, що слова ранять під час їхнього промовляння, а також як наслідок цього промовляння. Важливо, як зазначає Асквіт, «...розуміння наслідків - або перлокутивних ефектів - дозволяє нам зрозуміти процес підбурювання і силу зараження свідомості інших людей - і, можливо, їхніх дій» [111].

2.2. Комунікативно-інтенціональний зміст іллокутивних актів мови ворожнечі у сучасному англomовному політичному дискурсі

Політичний дискурс являє собою особливий тип комунікації, перебіг і результат якої багато в чому залежать не тільки від використовуваного

мовного матеріалу, а й від уміння політика організувати цей словесний матеріал. З цього погляду проблема визначення особливостей ілокутивної доміанти політичного тексту видається вельми цікавою. Ілокутивна функція політичних текстів визначається співвідношенням різних комбінацій типів мовленнєвих актів. Центральне положення ілокутивного акту в процесі вивчення мовленнєвого акту обґрунтовується важливістю комунікативного наміру. Тип комунікативного наміру визначає тип мовленнєвого акту. Унаслідок складності та багатогранності поняття мовленнєвого акту вони класифікуються по-різному. У цьому дослідженні в основу роботи покладено узагальнену класифікацію мовленнєвих актів Дж. Остіна.

Функціонально-прагматичний підхід дав змогу розглянути мову ворожнечі у політичному дискурсі Дональда Трампа з позиції ілокутивних типів висловлювань, що функціонують у ньому. Домінантною функцією мови ворожнечі є попередити, пригрозити, дискредитувати, змусити замовкнути та пообіцяти.

Аналіз мови ворожнечі у дискримінаційному політичному дискурсі Дональда Трампа дав змогу виділити такі ілокутивні акти: вердиктиви та екзерситиви. Номенклатура ілокутивних актів визначається особливостями загальної комунікативної спрямованості мовця і своєрідністю його особистості.

Вердиктиви - висловлювання, що націлені на формулювання думки, оцінки, рішення адресата (реалізація оціночного судження). У риторичі Дональда Трампа вердиктиви представлені мовленнєвими актами знецінення - критикою або висміюванням з метою зробити заяву про політичні дії, та приниженням. Сила знецінення та приниження полягає в тому, що їхній об'єкт здається меншим, менш розумним, менш привабливим, а отже, менш здатним вести за собою націю.

Знецінювання передбачає висловлювання щирого бажання проти або несхвалення (процесу, курсу, плану, мети); приниження - відкрити зневагу.

Більшою мірою знецінення стосується висловлювань, в яких Трамп стверджує, що Сполучені Штати працюють погано, поступаються іншим країнам, не є найкращими або адекватними. Виставляючи своїх опонентів меншими, слабшими і невмілими, експліцитно знецінюючи дії своїх опонентів і саму націю шляхом вживання іменників і прикметників негативної семантики, підсилюючи свої висловлювання градацією, анафорою, антитезою, Трамп імпліцитно вихваляє свої здібності та інтелект у відповідь на нібито пошкоджену репутацію країни:

And in many cases, they're working two and three jobs, OK? But they're making less money now than they made 18 years ago. And those stats come right out, real wages. They're working harder, they're getting older. (Wilmington, North Carolina – August 9, 2016)

Our national debt has doubled in eight years, and our infrastructure throughout our country is crumbling, bad shape. Our airports, our roads, our bridges, our tunnels, our schools, our hospitals. (Springfield, Ohio – October 27, 2016)

We have enough problems. We've got big problems. We have problems like you wouldn't believe. (Colorado Springs, Colorado – October 18, 2016).

Як і в багатьох інших аспектах, пов'язаних із Трампом, гіперболізація та перебільшення за рахунок найвищого ступеня порівняння прикметників, риторичних питань, повторень - а не серйозність - посилюють дію його ворожнечої риторики. Спільними темами мови ворожнечі були економіка, робоча сила і виробництво, інфраструктура, торговельні угоди, військова міць і безпека кордонів:

Today, Detroit has a per capita income of under \$15,000 dollars, about half of the national average. 40 percent of the city's residents live in poverty, over two-and-half times the national average. The unemployment rate is more than twice the national average. Half of all Detroit residents do not work. (Remarks to the Detroit Economic Club – August 8, 2016)

They're tired of a country that has horrible trade deals, that has no borders, that has taxes that are through the roof, highest taxed nation just about in the world, that has regulations that don't allow you to start a business and destroy your business if you do start. (New York City, New York – July 16, 2016)

Home ownership is at its lowest rate in 51 years. (Remarks to the Detroit Economic Club – August 8, 2016).

Our labor participation rate was the worst since 1978. But think of it, GDP below zero, horrible labor participation rate.

And our real unemployment is anywhere from 18 to 20 percent. Don't believe the 5.6. Don't believe it. (Remarks Announcing Candidacy for President in New York City, June 16, 2015).

They didn't know the room was too big, because they didn't have anybody there. How are they going to beat ISIS? I don't think it's gonna happen.

Our country is in serious trouble. We don't have victories anymore. We used to have victories, but we don't have them. When was the last time anybody saw us beating, let's say, China in a trade deal? They kill us. I beat China all the time. All the time.

When did we beat Japan at anything? They send their cars over by the millions, and what do we do? When was the last time you saw a Chevrolet in Tokyo? It doesn't exist, folks. They beat us all the time. (Remarks Announcing Candidacy for President in New York City, June 16, 2015).

Як і в багатьох інших аспектах, пов'язаних із Трампом, гіперболізація та перебільшення - а не серйозність - посилюють силу його знецінення. У контексті знецінення загальними темами були економіка, робоча сила і виробництво, інфраструктура, торговельні угоди, військова міць і безпека кордонів:

Today, Detroit has a per capita income of under \$15,000 dollars, about half of the national average. 40 percent of the city's residents live in poverty, over two-and-half times the national average. The unemployment rate is more than twice the

national average. Half of all Detroit residents do not work. (Remarks to the Detroit Economic Club – August 8, 2016)

Home ownership is at its lowest rate in 51 years. (Remarks to the Detroit Economic Club – August 8, 2016).

And in many cases, they're working two and three jobs, OK? But they're making less money now than they made 18 years ago. And those stats come right out, real wages. They're working harder, they're getting older. (Wilmington, North Carolina – August 9, 2016)

Our national debt has doubled in eight years, and our infrastructure throughout our country is crumbling, bad shape. Our airports, our roads, our bridges, our tunnels, our schools, our hospitals. (Springfield, Ohio – October 27, 2016)

Занепокоєння втратою статусу і гегемоністської легітимності сильно відлунюють у неодноразових промовах Трампа про переможців і переможених, які він вважає суворою бінарною системою, необхідною для визначення успіху:

We don't win at any level with anything. Our country doesn't win anymore. We don't win anymore. (Colorado Springs, CO, October 18, 2016)

Трамп використовує знецінення для того, щоб представити мовця як рятівника. Хоча він представив Америку як таку, що програє, він позиціонував себе як того, хто може змінити ситуацію:

We need — we need somebody — we need somebody that literally will take this country and make it great again. We can do that.

We will make America wealthy again.

We will make America strong again.

We will make America safe again.

And we are going to make America great again. (New York City, New York – June 16, 2015)

Знецінення також репрезентовано пейоративними та знецінювальними метафорами. Так, Дональд Трамп використовує ці тропи щодо мексиканських

емігрантів, підсилюючи їх вплив за рахунок паралельних конструкцій та анафори:

When Mexico sends its people, they're not sending their best. (...) They're sending people that have lots of problems, and they're bringing those problems with us. They're bringing drugs. They're bringing crime. They're rapists (Time, 16.06.2016).

Islamic terrorism is eating up large portions of the Middle East. They've become rich. I'm in competition with them. (Remarks Announcing Candidacy for President in New York City, June 16, 2015).

Sadly, the American dream is dead. (Remarks Announcing Candidacy for President in New York City, June 16, 2015).

До маркерів мови ворожнечі у межах мовленнєвого акту знецінення належать інвективна та негативна оціночна лексика, вставні слова, неввічливі форми звертання та займенників третьої особи щодо присутніх учасників мовленнєвого акту:

She doesn't have the look. She doesn't have the stamina. I said she doesn't have the stamina. And I don't believe she does have the stamina. To be president of this country, you need tremendous stamina (The first Trump-Clinton presidential debate, 26.09.2016).

Well, first of all, she wants to give amnesty, which is a disaster and very unfair to all of the people that are waiting on line for many, many years. We need strong borders.

In the audience tonight, we have four mothers of -- I mean, these are unbelievable people that I've gotten to know over a period of years whose children have been killed, brutally killed by people that came into the country illegally. You have thousands of mothers and fathers and relatives all over the country. They're coming in illegally. Drugs are pouring in through the border. We have no country if we have no border.

She wants to give amnesty. She wants to have open borders.... (The final Trump-Clinton debate, 19.10.2016)

У якості стилістичних засобів, що підсилюють дію знецінення, вживаються анафора та градація:

They're tired of a country that has horrible trade deals, that has no borders, that has taxes that are through the roof, highest taxed nation just about in the world, that has regulations that don't allow you to start a business and destroy your business if you do start. (New York City, New York – July 16, 2016)

We have enough problems. We've got big problems. We have problems like you wouldn't believe. (Colorado Springs, Colorado – October 18, 2016)

Використовуючи займенник «we» в підведенні підсумків і планах відновлення країни, Трамп одночасно звертається до аудиторії та імпліцитно презентує себе як вирішення проблем, які, на його думку, існують у країні. Сила знецінення полягає в тому, що воно посиляється на невдачі минулих, теперішніх і можливих майбутніх лідерів, імпліцитно протиставляючи їм свою силу та владу.

Знецінення Трампом нації може мати негативний вплив на повагу аудиторії, але воно не позбавлене корисності як комунікаційна практика. Трамп експлуатував людську схильність до приниження і переконав свою аудиторію, що він може зробити краще і виправити численні помилки минулих адміністрацій. Зневажливе ставлення до себе минулого, тобто до минулої нації/уряду, дозволило Трампу покласти провину на попередників, які, наприклад, були партнерами в міжнародних торговельних угодах:

Erie, has lost one in three manufacturing jobs. You know that, all I—you do—I flew over, you're looking at the plants, plants that 25 years ago, 20 years ago, 15 years ago, some two years ago, were vibrant. (Erie, Pennsylvania – August 12, 2016)

This state has lost more than 40 percent of its manufacturing jobs since Bill Clinton signed NAFTA, and it's lost one in four manufacturing jobs since he put China into the World Trade Organization, both deals supported by Hillary Clinton. Horrible deals, destructive deals, what those deals have done to our jobs and to our country. (Jackson, Mississippi – August 24, 2016)

Недоліки торговельних угод стали більш відчутними для аудиторії, коли їх пов'язали з зайнятістю:

Ohio has lost nearly 1 in 3 manufacturing jobs since NAFTA, and nearly 1 in 4 manufacturing jobs since China entered the World Trade Organization. (Wilmington, Ohio - September 1, 2016, Canton, Ohio – September 14, 2016)

According to the Economic Policy Institute, Michigan ranks first for jobs lost as a share of workforce due to the trade deficit with TPP members, and the country lost 740,000 manufacturing jobs as a result of that deficit last year. (Novi, Michigan – September 30, 2016)

Це сприяє формуванню негативного іміджу попередніх урядів та його опозиційного кандидата. У цьому випадку знецінення також спонукає до пошуку чіткого «іншого» для порівняння, а саме Китаю в цьому контексті. Дискримінаційний дискурс Трампа зосереджуються на загрозі зайнятості та ресурсам з боку інших, а страх і ненависть до інших є ключовим елементом правого популізму.

Ще однією спільною темою для знецінення є військова ефективність і сила, яка, схоже, використовується як інструмент, щоб попередити аудиторію про нинішнє або майбутнє національне приниження. Трамп стверджує, що американська армія слабка і застаріла, і що військові кампанії, які тривають по всьому світу, негативно впливають на національну безпеку. Лінгвістичними засобами Дональд Трамп обирає лексеми негативної семантики, вищий ступінь порівняння прикметників та їх повторення:

Right now, we have the smallest air force since 1947, the smallest army since 1939, and one of the smallest Navies since 1917. (Greenville, North Carolina – September 6, 2016)

Our Army is the smallest it has been since before World War II. (Phoenix, Arizona – October 29, 2016)

We're spending \$6 trillion on wars in the Middle East while our own country falls into total disrepair. (Springfield, Ohio – October 27, 2016)

They've dragged us into foreign wars that have made us less safe. (Orlando, Florida – November 2, 2016)

Our rivals no longer respect us. In fact, they are just as confused as our allies, but an even bigger problem is that they don't take us seriously anymore ... Our enemies are getting stronger and stronger by the way, and we as a country are getting weaker. Even our nuclear arsenal doesn't work. (Washington, DC – March 21, 2016)

Знецінення нації було корисним політичним інструментом для Трампа, оскільки він наділив його елементами домінування, щоб об'єднати аудиторію на підтримку своєї кандидатури. Примітно, що знецінення не було поширеною темою у промовах Трампа після виборів; можна припустити, що, ставши президентом, Трамп взяв на себе відповідальність за стан нації і більше не міг використовувати знецінювальну промову для того, щоб стверджувати необхідність свого лідерства.

Приниження відрізняється від знецінення тим, що в ній раціональність змісту повністю замінюється експресією. Завданням комуніканта в цій ситуації стає ураження опонента, спроба зачепити його почуття, образити, спровокувати на конфлікт. Образи найчастіше є спонтанними мовленнєвими діями, реакціями на неприємні заяви або звинувачення, зроблені суперником. Найбільш затребуваним цей мовленнєвий акт є в передвиборчому дискурсі, учасники якого вдаються до негативної оцінки своїх конкурентів.

Хоча Трамп використовував приниження у своїх нападках на іммігрантів та імміграцію, головною мішенню для його приниження була Гіларі Клінтон та інші політичні опоненти:

he's [Biden] not a very bright guy. (Doral, Florida – July 27, 2016)

she [Clinton] will be a disaster for our country, a disaster in so many other ways ... And you see what bad judgment she has. She has seriously bad judgment. (Phoenix, Arizona – August 31, 2016)

The Hillary Clinton campaign is so small, so petty, so tired. (Prescott Valley, Arizona – October 4, 2016)

Anthony Weiner is a proven loser. (News Conference in Doral, Florida – July 27, 2016)

У всіх представлених фрагментах приниження реалізується за допомогою інвектив.

Трамپ також залишив свої зневажливі коментарі щодо розвідки (або її відсутності) для своїх попередників і, в більш широкому сенсі, для американського уряду та осіб, які приймають рішення.

I mean, you looked at Bush, it took him five days to answer the question on Iraq. He couldn't answer the question. He didn't know. I said, "Is he intelligent?" (New York City – June 16, 2015)

We're led by stupid people. (Doral, Florida – July 27, 2016)

They are dancing in the streets of Iran saying how stupid the Americans are. (Green Bay, Wisconsin – August 5, 2016)

Congratulations, folks. I hope you're doing well. OK? I hope you're doing well ... But you know what? You can't do well. When you have a government that is so stupid, that is so—that is so incompetent... (Erie, Pennsylvania – August 12, 2016)

The man who killed her [Sarah Root] arrived at the border, entered Federal custody and then was released into the US, think of it, into the US community under the policies of the White House Barack Obama and Hillary Clinton. Weak, weak policies. Weak and foolish policies. (Phoenix, Arizona – August 31, 2016)

There's no common sense, there's no brain power in our administration by our leader, or our leaders. None, none, none. (Phoenix, Arizona – August 31, 2016)

The architect of Obamacare, Jonathan Gruber, admitted that the whole sales pitch was a lie – he called it the "stupidity of the American voter." But the only stupidity was the stupidity of our leaders who passed this disaster into law ... (in Prescott Valley, Arizona - October 4, 2016)

The only stupidity was that incredible stupidity shown by our politicians when they forced this bill through over the furious objection to many politicians. (Springfield, Ohio – October 27, 2016)

End — end Common Core. Common Core should — it is a disaster. Bush is totally in favor of Common Core. I don't see how he can possibly get the nomination. He's weak on immigration. He's in favor of Common Core. How the hell can you vote for this guy? You just can't do it. We have to end — education has to be local. (Remarks Announcing Candidacy for President in New York City. June 16, 2015)

Риторичне питання, яке вживається у останньому прикладі, підсилює перлокутивний ефект мовленнєвого акту приниження.

Сила приниження полягає в тому, що його об'єкт здається меншим, менш розумним, менш привабливим, а отже, менш здатним вести за собою націю. Виставляючи своїх опонентів меншими, слабшими і невмілими, експліцитно знецінюючи дії своїх опонентів і саму націю, Трамп імпліцитно вихваляє свої здібності та інтелект у відповідь на нібито пошкоджену репутацію країни.

Хоча більшість принижень залишаються непоміченими, оскільки вони вбудовані в соціальну та політичну риторіку, в їхній основі лежить відраза до тіла і розуму, які не відповідають стандартам тих, хто здатен авторитетно говорити про те, що і чиї тіла та розуми мають значення. Очорнення Трампом інших кандидатів можна назвати екстремальним, що дозволило Трампу укласти союз із виборцями, представивши всіх інших як «очорнених», «заплямованих», і отже як їхніх спільних ворогів.

У мовленнєвих актах Трампа він пов'язує іменники та прикметники негативної оцінки, такі як *failure, loser, and fools, stupid and moron, weak and tired* з неефективністю своїх політичних опонентів, інших країн, расових і релігійних меншин. Він також зображує своїх супротивників огидними, злими і жахливими.

Як завдання мовленнєвого акту знецінення комунікантом ставиться аргументоване викриття брехні опонента, звернення до фактів, які приховав або намагається приховати суперник. Зрештою, приниження відрізняється від знецінення тим, що в ній раціональність змісту повністю замінюється експресією. Завданням комуніканта в цій ситуації стає ураження, спроба

зачепити його почуття, образити, спровокувати на конфлікт. Приниження найчастіше є спонтанними мовленнєвими діями, реакціями на неприємні заяви або звинувачення, зроблені опонентом.

Екзерситиви є вербальним проявом влади. Це висловлювання, які означають ухвалення рішення або пропаганду на користь або проти якогось способу дій – це прояв впливу або здійснення влади.

Екзерситиви у досліджуваному дискурсі реперезентовані іллокутивними актами домінування, націленими на дискримінацію опонентів.

Дональд Трамп вживає велику кількість декларативні тверджень, які містять опис його планів на майбутнє у ролі президента США:

I will be the greatest jobs president that God ever created. I tell you that.

I'll bring back our jobs from China, from Mexico, from Japan, from so many places. I'll bring back our jobs, and I'll bring back our money. (Remarks Announcing Candidacy for President in New York City. June 16, 2015)

Використовуючи синтаксичний паралелізм у поєднанні з дієсловом *will*, яке має відтінок модальності відносно облігаторності дії, президент наголошує на необхідності вжитих ним заходів.

У наступному прикладі декларативність заяви підкріплюється анафоричними повторами.

We are going to appoint justices -- this is the best way to help the Second Amendment. We are going to appoint justices that will feel very strongly about the Second Amendment, that will not do damage to the Second Amendment. (The final Trump-Clinton debate, 19.10.2016)

So under President Trump, here's what would happen:

The head of Ford will call me back, I would say within an hour after I told them the bad news. But it could be he'd want to be cool, and he'll wait until the next day. You know, they want to be a little cool.

And he'll say, "Please, please, please." He'll beg for a little while, and I'll say, "No interest." Then he'll call all sorts of political people, and I'll say, "Sorry, fellas.

No interest," because I don't need anybody's money. It's nice. I don't need anybody's money.

I'm using my own money. I'm not using the lobbyists. I'm not using donors. I don't care. I'm really rich. I...(Remarks Announcing Candidacy for President in New York City. June 16, 2015)

У наведеному вищій прикладі мовець підкріплює свої декларативні дії описом ситуації, яка відбудеться у майбутньому у разі обрання його президентом країни. Він наводить уявний діалог з головою компанії « Ford», що привертає увагу слухачів, роблячи їх безпосередніми учасниками процесу, що підвищує перлокутивний ефект мовленнєвого акту домінування.

Трампа робить неправдиві заяви і відзначає невдачі попереднього керівництва, посиляючись на «іншого» як сильнішого і могутнішого, щоб вселити страх і заручитися підтримкою. Опис передбачуваних невдач попереднього керівництва і заяви про поліпшення навряд чи є унікальним для Трампа. Трамп використовував ці теми, щоб позиціонувати інших як загрозу американській величчі, а себе - як рятівника (що є частиною його фірмового риторичного стилю і ставить його в один ряд з лідерами правих популістів і націоналістів).

I will stop Iran from getting nuclear weapons. And we won't be using a man like Secretary Kerry that has absolutely no concept of negotiation, who's making a horrible and laughable deal, who's just being tapped along as they make weapons right now, and then goes into a bicycle race at 72 years old, and falls and breaks his leg. I won't be doing that. And I promise I will never be in a bicycle race. That I can tell you. (Remarks Announcing Candidacy for President in New York City. June 16, 2015)

В основі ілюкутивного акту домінування покладено протиставлення «свій – чужий», при чому «свій» наділяється виключно позитивними характеристиками, а «чужий» - тільки негативними. Такі висловлювання дозволили Трампу зобразити себе як єдину відповідь на питання «хто врятує Америку?» і рятівника країни.

Зауважимо, що на відміну від вердиктивів, за рахунок екзерситивного акту домінування Дональд Трамп «підносить» самого себе та «своїх» експліцитно.

But he wasn't a cheerleader. He's actually a negative force. He's been a negative force. He wasn't a cheerleader; he was the opposite.

We need somebody that can take the brand of the United States and make it great again. It's not great again.

We need — we need somebody — we need somebody that literally will take this country and make it great again. We can do that. (Remarks Announcing Candidacy for President in New York City, June 16, 2015).

Особистий займенник першої особи множини *we* часто використовується комунікантом як мовний маркер кола «своїх» для співвіднесення себе з даним колом, а займенники 3-ї особи вказують на коло «чужих», опонентів комуніканта.

We're not going to be the stupid people anymore. We're not going to be the stupid, weak people anymore. We are going to rebuild our country. Our country is going to be a country where you can be proud of again. We're going to use American steel, we're going to use American labor, we are going to come first in all deals. ... We're not going to make the trade deal where we come in fifth and sixth and seventh and other countries laugh at our stupidity. We are going to build great companies. We are going to expand companies that are now doing poorly. (Ocala, Florida – October 12, 2016)

Тут Трамп неодноразово заявляє про «дурість» і втрату міжнародного статусу, щоб заручитися підтримкою своєї націоналістичної та расистської програми "America first", включно з будівництвом стіни на південному кордоні для запобігання міграції небілих «інших». Трамп стверджує, що глобалізація і диверсифікація завдали країні шкоди, і що для того, щоб «пишатися», необхідно закрити кордони і відмовитися від міжнародних партнерів.

Our healthcare is a horror show. Obamacare, we're going to repeal it and replace it. We have no borders. Our vets are being treated horribly. Illegal

immigration is beyond belief. Our country is being run by incompetent people. And yes, I am angry (Republican Presidential Debate in Detroit, 15.01.2016).

Як мовленнєві засоби демаркації кола «чужих» використовуються дійкитичні засоби, виражені особистими і зворотними займенниками 3 особи, невизначеними і вказівними займенниками this, these, some, any, other, that, those, прислівниками else і there, а також іменниками enemy, opponent, spy і прикметниками criminal, alien, hostile, dangerous.

She complains that Donald Trump took advantage of the tax code. Well, why didn't she change it? Why didn't you change it when you were a senator? The reason you didn't is that all your friends take the same advantage that I do. And I do. You have provisions in the tax code that, frankly, we could change. But you wouldn't change it, because all of these people give you the money so you can take negative ads on Donald Trump (Presidential Debate at Washington University in St. Louis, Missouri, 09.10.2016)

У наведеному фрагменті Дональд Трамп відмовляється називати свою суперницю Гіллари Клінтон та її спонсорів на ім'я, використовуючи для їхньої номінації займенники she та you та займенникові конструкції all of these people та all your friends, але водночас згадує своє ім'я, а також використовує щодо себе особисті займенники першої особи однини та множини. Таким чином у свідомості реципієнта активізується концепт «свій – чужий», де певна невизначена група осіб бореться проти конкретної людини, яка їм протистоїть разом зі своїми виборцями (all your friends).

Висновки до розділу II

Політичний дискурс являє собою особливий тип комунікації, перебіг і результат якої багато в чому залежать не тільки від використовуваного мовного матеріалу, а й від уміння політика організувати цей словесний матеріал. З цього погляду проблема визначення особливостей ілокутивної домінанти політичного тексту видається вельми цікавою. Ілокутивна функція політичних текстів визначається співвідношенням різних комбінацій типів мовленнєвих актів. Центральне положення ілокутивного акту в процесі вивчення мовленнєвого акту обґрунтовується важливістю комунікативного наміру. Тип комунікативного наміру визначає тип мовленнєвого акту. Унаслідок складності та багатогранності поняття мовленнєвого акту вони класифікуються по-різному. У цьому дослідженні в основу роботи покладено узагальнену класифікацію мовленнєвих актів Дж. Остіна.

Функціонально-прагматичний підхід дав змогу розглянути мову ворожнечі у політичному дискурсі Дональда Трампа з позиції ілокутивних типів висловлювань, що функціонують у ньому. Домінантною функцією мови ворожнечі є попередити, пригрозити, дискредитувати, змусити замовкнути та пообіцяти.

Аналіз мови ворожнечі у дискримінаційному політичному дискурсі Дональда Трампа дав змогу виділити такі ілокутивні акти: вердиктиви та екзерситиви. Номенклатура ілокутивних актів визначається особливостями загальної комунікативної спрямованості мовця і своєрідністю його особистості.

Вердиктиви - висловлювання, що націлені на формулювання думки, оцінки, рішення адресата (реалізація оціночного судження). У риторичі Дональда Трампа вердиктиви представлені мовленнєвими актами знецінення - критикою або висміюванням з метою зробити заяву про політичні дії, та приниженням. Сила знецінення та приниження полягає в тому, що їхній об'єкт

здається меншим, менш розумним, менш привабливим, а отже, менш здатним вести за собою націю.

Знецінювання передбачає висловлювання щирого бажання проти або несхвалення (процесу, курсу, плану, мети); приниження - відкрити зневагу.

Виставляючи своїх опонентів меншими, слабшими і невмілими, експліцитно знецінюючи дії своїх опонентів і саму націю шляхом вживання іменників і прикметників негативної семантики, підсилюючи свої висловлювання градацією, анафорою, антитезою, Трамп імпліцитно вихваляє свої здібності та інтелект у відповідь на нібито пошкоджену репутацію країни.

Як і в багатьох інших аспектах, пов'язаних із Трампом, гіперболізація та перебільшення за рахунок найвищого ступеня порівняння прикметників, риторичних питань, повторень - а не серйозність - посилюють дію його ворожнечої риторики. Спільними темами мови ворожнечі були економіка, робоча сила і виробництво, інфраструктура, торговельні угоди, військова міць і безпека кордонів:

Знецінення також репрезентовано пейоративними та знецінювальними метафорами. Так, Дональд Трамп використовує ці тропи щодо мексиканських емігрантів, підсилюючи їх вплив за рахунок паралельних конструкцій та анафори.

До маркерів мови ворожнечі у межах мовленнєвого акту знецінення належать інвективна та негативна оціночна лексика, вставні слова, невічливі форми звертання та займенників третьої особи щодо присутніх учасників мовленнєвого акту.

У якості стилістичних засобів, що підсилюють дію знецінення, вживаються анафора та градація.

Приниження відрізняється від знецінення тим, що в ній раціональність змісту повністю замінюється експресією. Завданням комуніканта в цій ситуації стає ураження опонента, спроба зачепити його почуття, образити, спровокувати на конфлікт. Образи найчастіше є спонтанними мовленнєвими діями, реакціями на неприємні заяви або звинувачення, зроблені суперником.

Найбільш затребуваним цей мовленнєвий акт є в передвиборчому дискурсі, учасники якого вдаються до негативної оцінки своїх конкурентів.

Хоча Трамп використовував приниження у своїх нападках на іммігрантів та імміграцію, головною мішенню для його приниження була Гіларі Клінтон та інші політичні опоненти:

Головним лінгвістичним засобом приниження є інвективи. Риторичні питання, антитези, паралельні конструкції, повтори підсилюють перлокутивний ефект мовленнєвого акту приниження.

Сила приниження полягає в тому, що його об'єкт здається меншим, менш розумним, менш привабливим, а отже, менш здатним вести за собою націю. Виставляючи своїх опонентів меншими, слабшими і невмілими, експліцитно знецінюючи дії своїх опонентів і саму націю, Трамп імпліцитно вихваляє свої здібності та інтелект у відповідь на нібито пошкоджену репутацію країни.

Екзерситиви є вербальним проявом влади. Це висловлювання, які означають ухвалення рішення або пропаганду на користь або проти якогось способу дій – це прояв впливу або здійснення влади.

Екзерситиви у досліджуваному дискурсі реперезентовані іллокутивними актами домінування, націленими на дискримінацію опонентів.

Дональд Трамп вживає велику кількість декларативні тверджень, які містять опис його планів на майбутнє у ролі президента США:

Використовуючи синтаксичний паралелізм у поєднанні з модальними дієсловами, які підкреслюють облігаторність дії, президент наголошує на необхідності вжитих ним заходів.

Декларативні заяви підкріплюється анафоричними повторами, антитезами, паралельними конструкціями, риторичними питаннями.

В основі ілокутивного акту домінування покладено протиставлення «свій – чужий», при чому «свій» наділяється виключно позитивними характеристиками, а «чужий» - тільки негативними. На відміну від

вердиктивів, за рахунок екзерситивного акту домінування Дональд Трамп «підносить» самого себе та «своїх» експліцитно.

Особистий займенник першої особи множини *we* часто використовується комунікантом як мовний маркер кола «своїх» для співвіднесення себе з даним колом, а займенники 3-ї особи вказують на коло «чужих», опонентів комуніканта.

Як мовленнєві засоби демаркації кола «чужих» використовуються дейктичні засоби, виражені особистими і зворотними займенниками 3 особи, невизначеними і вказівними займенниками *this, these, some, any, other, that, those*, прислівниками *else* і *there*, а також іменниками *enemy, opponent, spy* і прикметниками *criminal, alien, hostile, dangerous*.

ВИСНОВКИ

В основі конфлікту лежить боротьба за владу, яка зумовлена природою людиною, прагненням до розвитку, експансії, а отже і конкуренції на особистісному та міжгруповому рівнях.

Визнаючи невикорінюваність конфлікту, в основу якого покладено як психологічні, так і соціальні причини, сучасна конфліктологія робить акцент на ступенях конфронтаційності та вважає доцільним встановлення найменш радикальних форм конфлікту, перетворюючи конфлікти цінностей на відносини конкуренції або на кооперацію.

З позицій сучасної лінгвістики мова розглядається як засіб, що використовується людиною в її діяльності, здатний не тільки передавати інформацію, а й впливати на світогляд людини та суспільства через цілеспрямований вибір необхідних, з погляду адресанта, лінгвістичних засобів. Таким чином, у прагмалінгвістиці мову розглядають як інструмент дії.

Вивчення «мови ворожнечі» в сучасній науці має міждисциплінарний характер. «Мова ворожнечі» або «риторика ненависті» (від англ. 'hate speech') є узагальненим позначенням мовних засобів вираження різко негативного ставлення людини по відношенню до представників іншої системи релігійних, національних, політичних, соціальних, культурних або ж більш специфічних, субкультурних цінностей.

Політичний дискурс, націлений на досягнення й утримання влади у політичних суб'єктах держави, заради чого доводиться позбуватися конкурентів, здобувати підтримку, створювати позитивний імідж собі та «своїм» та негативний «чужим», утверджувати певні переконання та політичні рішення, виступає комунікативним простором, який сприяє проявам мови ворожнечі.

Мова ворожнечі у сучасному англomовному політичному дискурсі (на матеріалі риторики Дональда Трампа) реалізована двома класами ілокутивних актів: вердиктиви та екзерситиви. Вердиктиви реалізовані мовленнєвими

актами знецінення та приниження, екзерситиви – мовленнєвими актами домінування.

Основою ілокутивних актів мови ворожнечі постає когнітивна модель «свій – чужий», яка дає змогу комунікантам за допомогою мовних засобів виокремити серед учасників політичного спілкування та аудиторії коло прихильників і противників. В основі цієї моделі лежить аксіологічний аспект, що дає змогу порівнювати об'єкти дійсності один з одним на основі приналежності об'єктів дійсності до «свого» кола (тих, що розділяють цінності та погляди комуніканта) і «чужого» (опонентів).

Спільною рисою обох класів мовленнєвих актів мови ворожнечі Дональда Трампа є експліцитний характер дискримінації опонентів. Відмінною рисою є імпліцитне просування себе та «своїх» у вердиктивах, та експліцитне у екзерситивах. Перелік задіяних лінгвістичних засобів у встановлених мовленнєвих актах мови ненависті на матеріалі риторики Дональда Трампа є універсальним: іменники та прикметники позитивної оцінки для позначення «своїх», іменники та прикметники негативної оцінки на позначення «чужих», найвищий ступінь порівняння прикметників, гіпербола, метафора, інвективи, антитеза, повторення, паралельні конструкції, градація, анафора, риторичні питання. Арсенал задіяних мовних засобів визначається як особливостями загальної комунікативної спрямованості мовця, так і своєрідністю його особистості та лінгвістичних вподобань.

У якості перспектив подальших розвідок вбачаємо розширення емпіричного матеріалу дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврилів О. Актуальні тенденції дослідження мови як засобу насильства Мова і суспільство. 2013. Випуск 4. С. 52–57
2. Герц А. А. Права людини, сексуальна орієнтація та гендерна рівність : навчальний посібни. – Київ, 2018. – 326 с.
3. Гладилин А. В. «Язык вражды» в традиционных и новых медиа [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/yazyk-vrazhdy-v-traditsionnyh-i-novyh-media>
4. Дейк Т.А. Дискурс и власть. Репрезентация доминирования в языке и коммуникации. Пер. с англ. — М.: Либроком, 2013. — 344 с.
5. Дуров А. М. Стилистика английского языка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.durov.com/estyle.htm>
6. Злобина И.С. Экспрессивная функция порядка слов в современном английском языке //Лингвистика. 2012. с. 57-61
7. Карасик, В.И. Этнокультурные типы институционального дискурса / В.И. Карасик // Этнокультурная специфика речевой деятельности: сб. обзоров. М.: ИНИОН РАН, 2000. – С. 37–64
8. Кишина Е. В. Смысловая модель категории «своё-чужое» на уровне политического дискурса // Вестник Томского государственного университета. Сер. «Филология». – 2009. – № 1(5). – С. 47–52. 65.
9. Копнина Г. А. Речевое манипулирование : учеб. пособие – М. : Флинта, 2012. – 170с.
10. Кочкин М. Ю. О манипуляции в современном политическом дискурсе // Языковая структура и социальная среда. – Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. техн. ун-та, 2000. – С. 9–13
11. Красных В. В. «Свой» среди «чужих»: миф или реальность? – М. : ИТДГК «Гнозис». – 2003. – 375 с.

12. Марценюк Т. О., Колеснік В. С. Дискримінація за гендерною ідентичністю в Україні на прикладі трансгендерних людей. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2014/2/15.pdf>
13. Масель Ю. Вербальні маркери маніфестації явища дискримінації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=08M2njEAAAAAJ&citation_for_view=08M2njEAAAAAJ:Y0pCki6q_DkC
14. Молодыченко А. В. Сильные позиции начала и конца текста как способ воздействия на адресата // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2011. – Вип. 22 (233). – С. 42–47.
15. Паршин А. Речевое воздействие. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.krugosvet.ru/node/38583>
16. Пастухова О. Д. Основные функции дисфемизмов и причина их употребления в политическом дискурсе // Вестник Челябинского университета. – 2014. – №6. – С. 69–72.
17. Сарміна Г. Л. Особливості функціонування мови ворожнечі в інтернет-просторі. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 7(75), жовтень. С. 27–30
18. Селецька О.О., Жмаєва Н.С. Hate speech in English political discourse // Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. 2023. Pp. 848 - 856. URL: <https://sci-conf.com.ua/iv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-research-in-science-and-education-7-9-12-2023-chikago-ssha-arhiv/>.
19. Серио П. Анализ дискурса во Французской школе (Дискурс и интердискурс) // Семиотика: Антология. – М. : Академический Проект, 2001. – С. 549-562
20. Сингаївська А. В, Мосейчук О. М. Сильова диференціація англомовних однослівних ідіом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://194.44.242.244/Portal/soc_gum/Nz/89_3/s_tatti/05.pdf

21. Сковородников А. П. Риторический вопрос // Энциклопедический словарь-справочник / под ред. А.П. Сковородникова. – М. : Флинта : Наука, 2005. – С. 266-270.
22. Смирнова Н. В. Язык СМИ и политика : к истории вопроса Язык СМИ и политика / под ред. Г.Я. Солганика. – М. : Изд-во 159 Московского ун-та; Факультет журналистики МГУ имени М.В. Ломоносова, 2012. – С. 29–76.
23. Современная конфликтология в контексте культуры мира. Материалы I Международного конгресса конфликтологов.// Серия «Социальные конфликты: экспертиза прогнозирование, технологии разрешения»/ Под ред. Е.И. Степанова.- М.: Едиториал УРСС, 2001.- 592.с.
24. Стернин И. А. Основы речевого воздействия: учеб. издание – Воронеж : Истоки, 2012. – 178 с.
25. Сулина О. В. Политический медиадискурс как элемент дискурсивного пространства // Вестн. Воронеж. гос. ун-та. Сер.: Филология. Журналистика. – 2014. – № 1. – С. 217–222.
26. Тараненко К. В. Екологічна комунікація в інтернет-дискурсі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/139/4073/8504-1?inline=1>
27. Тарасов Е. Ф. Речевое воздействие как проблема речевого общения // Речевое воздействие в сфере массовой коммуникации / отв. ред. Ф. М. Березин, Е. Ф. Тарасов. – М : Наука, 1990. – С. 3–14.
28. Учебно-методическое пособие «Язык вражды» в современном медиа- и коммуникационном пространстве», Бишкек: ОФ «Центр поддержки СМИ», 2021. — 136 с.
29. Федорова Л. Л. Типология речевого воздействия и его место в структуре общения // Вопросы языкознания. – 1991. – № 6. – С. 46– 50
30. Филиппов К. А. Лингвистика текста и современный анализ устной речи : учебное пособие. – СПб., 2016. – 227 с.

31. Цуладзе А. М. Политические манипуляции или покорение толпы – М. : Книжный дом «Университет», 1999. – 144 с.
32. Чекштуріна В. Соціокомунікаційний аналіз феномену мови ворожнечі у Інтернетсередовищі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26768/1/%D0%A7%D0%B5%D0%BA%D1%88%D1%82%D1%83%D1%80i%D0%BD%D0%B0_%D0%92._2021.%D0%92%D1%87%D0%B5%D0%BDi_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B8.pdf
33. Чернявская, В.Е. Дискурс власти и власть дискурса: проблемы речевого воздействия. М.: Флинта: Наука, 2006. – 134 с.
34. Чикилева, Л.С. Риторический дискурс: когнитивно-прагматический и структурно-стилистический аспекты. М., 2005. – 316 с.
35. Чудинов, А.П. Политическая лингвистика. М.: Флинта: Наука, 2006. – 256 с.
36. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: моногр. // Ин-т языкозн. РАН; Волг. гос. пед. ун-т. – Волгоград: Перемена, 2000. – 368 с.
37. Шрагина Л. И. Метафора как феномен воображения // Украинский психолого-педагогический научный сборник. – 2014. – № 2(02). – С. 169–175.
38. Anderson, B. (2017). Tweeter-in-Chief: A Content Analysis of President Trump's Tweeting Habits. *Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, 8(2), p. 36-47.
39. Bar-Tal, D. (1989). Delegitimization: The extreme case of stereotyping and prejudice. In D. Bar-Tal, C. F. Graumann, A. Kruglanski, & W. Stroebe (eds.), *Stereotyping and prejudice: Changing conceptions*. New York: Springer, pp. 169–182.
40. Cialdini, R. B., Borden, R. J., Thorne, A., Walker, M. R., Freeman, S., & Sloan, L. R. (1976). Basking in reflected glory: Three (football) field studies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 34, pp. 366–375.

41. Crenshaw, K. (1991) 'Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color', *Stanford Law Review*, 43(6), pp. 1241–1299.
42. Dans D. Tannen, D. Schiffrin, & H. Hamilton, *Handbook of discourse analysis* Oxford: Blackwell. pp. 352-371.
43. Dans e. Morelock, *Critical Theory and Authoritarian Populism* London: University of Westminster Press. pp. 207-227.
44. Dijk, T. A. (1995). *Discourse Semantics and Ideology*. *Discourse and Society*. <https://www.hse.ru/data/2015/04/13/1094925575/Discourse%20semantics%20and%20ideology.pdf>
45. Dijk, T. A. (1997). *What is Political Discourse Analysis?* (J. B. Bulcaen, Éd.) *Belgian Journal of Linguistics*, pp. 11-52.
46. Dijk, T. A. (2001). *Critical discourse analysis*. In D. Tannen, D. Schiffrin, & H. Hamilton (Eds.), *Handbook of discourse analysis*. Oxford: Blackwell. pp. 352-371.
47. Dijk, T. A. *Ideology: Multidisciplinary Approach*. – London: Sage, 1998. – 424 p.
48. Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. London: Longman. 270 p.
49. Fairclough, N. (1996). *Critical Discourse Analysis*. London: Longman. 265 p.
50. Fairclough, N., & Ruth, W. (1997). *Critical Discourse Analysis*. (T. v. Dijk, Éd.) *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction* , 2, pp. 258-284.
51. Fairclough., N. (2010). *Critical Discourse Analysis*. Dans *The Critical Study of Language*. London: Longman. 268 p.
52. Gounari, P. (2018). *Authoritarianism, Discourse and Social Media: Trump as the 'American Agitator*. *Critical Theory and Authoritarian Populism*. pp. 207-227.
53. *Handbook on European non-discrimination law*, 2011, European Union Agency for Fundamental Rights, 2010, pp. 21–22
54. Hornscheidt, A. (2007) 'Sprachliche Kategorisierung als Grundlage und Problem des Redens über Interdependenzen. Aspekte sprachlicher Normalisierung und Privilegierung', in Walgenbach, K., et al. (eds.), S. 141–165.

55. Introduction to sociology / 7th ed. — New York, 2009. — P. 324
56. Klinger, C. & Knapp, G.-A. (2007) 'Achsen der Ungleichheit – Achsen der Differenz: Verhältnisbestimmungen von Klasse, Geschlecht, „Rasse“/Ethnizität', in Klinger, C., et al. (eds.): Achsen der Ungleichheit. Zum Verhältnis von Klasse, Geschlecht und Ethnizität. Frankfurt/M.: Campus, S. 19–41
57. Maass, A. (1999). Linguistic intergroup bias: Stereotype perpetuation through language. In M. P. Zanna (ed.), *Advances in experimental social psychology*, vol. 31. San Diego, CA: Academic Press, pp. 79–121
58. Makkonen, T. (2002) *Multiple, Compound and Intersectional Discrimination: Bringing the Experiences of the Most Marginalized to the Fore*. Abo Akademi University. <https://www.abo.fi/wp-content/uploads/2018/03/2002-Makkonen-Multiple-compound-and-intersectional-discrimination.pdf>
59. McCall, L. (2005) "The Complexity of Intersectionality", *Signs*, 3, pp. 1772–1800.
60. Ng, S. H., & Bradac, J. J. (1993). *Power in language*. Newbury Park, CA: Sage. 228 p.
61. Ruscher, J. B. (2001). *Prejudiced communication: A social psychological perspective*. New York: Guilford. 240 p.
62. Saida, T. (2021). Positive self-representation and negative otherrepresentation in Trump's anti-immigration tweets: Acritical discourse analysis approach. *Almodawana*, 8, pp. 2149 - 2168.
63. Smits, K. Should Offensive Speech be Regulated? / K. Smiths // *Applying Political Theory. Issues and Debates*, Basingstoke. – 2009. – P. 153–170.
64. Stangor, C. The Study of Stereotyping, Prejudice, and Discrimination Within Social Psychology: A Quick History of Theory and Research // *Handbook of Prejudice, Stereotyping and Discrimination*. N. Y., 2009. pp. 1–22
65. Rathmayr, R. Neue Elemente im russischen politischen Diskurs seit Gorbatschow / R. Rathmayr // Wodak R., Kirsch F.P. eds. *Totalitäre Sprache—langue de bois - language of dictatorship*. – Wien: Passagen, 1995. – S. 195–214.

66. Thompson, L. L., & Crocker, J. (1990). Downward social comparison in the minimal group situation: A test of a self-enhancement interpretation. *Journal of Applied Social Psychology*, 20, pp. 1166–1184
67. van Dijk, T. A. (1988). How “they” hit the headlines: Ethnic minorities in the press. In G. Smitherman-Donaldson & T. A. van Dijk (eds.), *Discourses and discrimination*. Detroit, MI: Wayne State University Press, pp. 221–262
68. Walgenbach, K. (2014) *Heterogenität – Intersektionalität – Diversity in der Erziehungswissenschaft*. Opladen/Farmington Hills: Barbara Budrich. 297 S.
69. Walgenbach, K., et al (eds.) (2007) *Gender als interdependente Kategorie Neue Perspektiven auf Intersektionalität, Diversität und Heterogenität*. Opladen/Farmington Hills: Barbara Budrich. 192 S.
70. Whillock, R.K. *The Use of Hate as a Stratagem for Achieving Political and Social Goals* / R.K. Whillock // Whillock, R.K., Slayden D. (eds.). *Hate Speech*, Thousand Oaks. –1995. – P. 28–54
71. P. Agarwal, O. Hawkins, M. Amaxopoulou, N. Dempsey, N. Sastry, and E. Wood (2021) *Hate speech in political discourse: A case study of UK MPs on Twitter*. In ACMHT.
72. S. Akhtar, V. Basile, and V. Patti (2020) *Modeling annotator perspective and polarized opinions to improve hate speech detection*. In HCOMP.
73. H. Allcott and M. Gentzkow (2017) *Social media and fake news in the 2016 election*. *Journal of Economic Perspectives* 31 (2), pp. 211–236.
- A. Alrehili (2019) *Automatic hate speech detection on social media: A brief survey*. In AICCSA.
74. P. Badjatiya, S. Gupta, M. Gupta, and V. Varma (2017) *Deep learning for hate speech detection in tweets*. In WWW Companion.
75. D. Bates, D. Sarkar, M. D. Bates, and L. Matrix (2021) *Lme4*. Note: version 1.1.27
76. L. Beckman, C. Hagquist, and L. Hellström (2013) *Discrepant gender patterns for cyberbullying and traditional bullying—An analysis of Swedish adolescent data*. *Computers in Human Behavior* 29 (5), pp. 1896–1903.

- A. Ben-David and A. M. Fernández (2016) Hate speech and covert discrimination on social media: Monitoring the Facebook pages of extreme-right political parties in Spain. *International Journal of Communication* 10, pp. 27.
77. S. Benesch (2014) Defining and diminishing hate speech. *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2014*, pp. 18–25.
78. D. Cer, Y. Yang, S. Kong, N. Hua, N. Limtiaco, R. S. John, N. Constant, M. Guajardo-Céspedes, S. Yuan, C. Tar, et al. (2018) Universal sentence encoder. arXiv 1803.11175.
79. S. Chopra, R. Sawhney, P. Mathur, and R. R. Shah (2020) Hindi-english hate speech detection: Author profiling, debiasing, and practical perspectives. In *AAAI*.
80. T. Davidson, D. Warmsley, M. Macy, and I. Weber (2017) Automated hate speech detection and the problem of offensive language. In *ICWSM*.
81. D. M. Downs and G. Cowan (2012) Predicting the importance of freedom of speech and the perceived harm of hate speech. *Journal of Applied Social Psychology* 42 (6), pp. 1353–1375.
82. E. J. Finkel, C. A. Bail, M. Cikara, P. H. Ditto, S. Iyengar, S. Klar, L. Mason, M. C. McGrath, B. Nyhan, D. G. Rand, et al. (2020) Political sectarianism in america. *Science* 370 (6516), pp. 533–536. .
83. D. Freelon, A. Marwick, and D. Kreiss (2020) False equivalencies: Online activism from left to right. *Science* 369 (6508), pp. 1197–1201.
84. J. Gainous and K. M. Wagner (2013) *Tweeting to power: The social media revolution in American politics*. Oxford University Press.
85. J. Golbeck, J. M. Grimes, and A. Rogers (2010) Twitter use by the US Congress. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 61 (8), pp. 1612–1621.
86. T. Graham, M. Broersma, K. Hazelhoff, and G. Van'T Haar (2013) Between broadcasting political messages and interacting with voters: The use of Twitter during the 2010 UK general election campaign. *Information, Communication & Society* 16 (5), pp. 692–716.

87. C. Hardaker and M. McGlashan (2016) “Real men don’t hate women”: Twitter rape threats and group identity. *Journal of Pragmatics* 91, pp. 80–93.
88. S. Hong, H. Choi, and T. K. Kim (2019) Why do politicians tweet? Extremists, underdogs, and opposing parties as political tweeters. *Policy & Internet* 11 (3), pp. 305–323.
89. S. Hong and D. Nadler (2012) Which candidates do the public discuss online in an election campaign? The use of social media by 2012 presidential candidates and its impact on candidate salience. *Government Information Quarterly* 29 (4), pp. 455–461.
90. N. A. Jackson and D. G. Lilleker (2009) Building an architecture of participation? Political parties and Web 2.0 in Britain. *Journal of Information Technology & Politics* 6 (3-4), pp. 232–250.
91. James A. Piazza (2020) Politician hate speech and domestic terrorism. *International Interactions* 46 (3), pp. 431–453.
- A. O. Larsson (2015) Pandering, protesting, engaging. Norwegian party leaders on Facebook during the 2013 ‘Short campaign’. *Information, Communication & Society* 18 (4), pp. 459–473.
92. D. A. Prentice and E. Carranza (2003) Sustaining cultural beliefs in the face of their violation: The case of gender stereotypes. In *The Psychological Foundations of Culture*, pp. 268–289.
93. N. Pröllochs, D. Bär, and S. Feuerriegel (2021b) Emotions in online rumor diffusion. *EPJ Data Science* 10 (1), pp. 51.
94. K. Ross, S. Fountaine, and M. Comrie (2015) Facing up to Facebook: politicians, publics and the social media (ted) turn in New Zealand. *Media, Culture & Society* 37 (2), pp. 251–269.
95. J. Scott (2019) Women MPs say abuse forcing them from politics. *BBC News*.
- A. Sellars (2016) Defining hate speech. *Berkman Klein Center Research Publication* (2016-20), pp. 16–48.
96. K. L. Smith (2021) *LibGuides: Congressional Twitter accounts*.

97. K. Sylwester and M. Purver (2015) Twitter language use reflects psychological differences between democrats and republicans. *PLOS ONE* 10 (9).
98. B. D. Tatum (2017) *Why are all the Black kids sitting together in the cafeteria? And other conversations about race.* Hachette UK.
99. Y. Theocharis, P. Barberá, Z. Fazekas, and S. A. Popa (2020) The dynamics of political incivility on Twitter. *Sage Open* 10 (2).
100. Y. Theocharis, W. Lowe, J. W. van Deth, and G. García-Albacete (2015) Using Twitter to mobilize protest action: Online mobilization patterns and action repertoires in the Occupy Wall Street, Indignados, and Aganaktismenoi movements. *Information, Communication & Society* 18 (2), pp. 202–220.
101. B. Vidgen, E. Burden, and H. Margetts (2021) Understanding online hate: VSP regulation and the broader context.. Ofcom.
- A. Wagner (2020) Tolerating the trolls? Gendered perceptions of online harassment of politicians in Canada. *Feminist Media Studies*, pp. 1–16.
102. M. Wich, M. Breitingner, W. Strathern, M. Naimarevic, G. Groh, and J. Pfeffer (2021) Are your friends also haters? Identification of hater networks on social media: Data paper. In *WWW Companion*.
103. J. Winkler, A. Halfmann, and R. Freudenthaler (2017) Backlash effects in online discussions: Effects of gender and counter-stereotypical communication on persuasiveness and likeability.
104. S. Zannettou, B. Bradlyn, E. de Cristofaro, H. Kwak, M. Sirivianos, G. Stringini, and J. Blackburn (2018) What is Gab: A bastion of free speech or an alt-right echo chamber.
105. Aalberg, T., & De Vreese, C. (2016). Introduction: Comprehending populist political communication. In T. Aalberg, F. Esser, C. Reinemann, C. De Vreese, & J. Stromback (Eds.), *Populist political communication in Europe* (pp. 3–11). Routledge.
106. Anheier, H. K. (1997). Studying the Nazi Party: ‘Clean Models’ Versus ‘Dirty Hands.’ [Book Review]. Review of *The Logic of Evil: The Social Origins of the*

- Nazi Party, 1925–1933, William Brustein. *American Journal of Sociology*, 103(1), 199–209. <https://doi.org/10.1086/231177>
107. Austin J. L. (1980[1995]) *How to do things with words*, 2nd ed. Oxford University Press.
108. Asquith, N. L. (2007). Speech act theory, maledictive force and the adjudication of vilification in Australia. In J. Ensor, I. Polak, & P. van der Merwe (Eds.), *New talents 21C: Other contact zones* (pp. 179–188). Network Books.
109. Asquith, N. L. (2008). *The text and context of malediction: A study of antisemitic and heterosexist hate violence*. VDM Verlag.
110. Asquith, N. L. (2009). The harms of verbal and textual hatred. In P. Iganski & B. Perry (Eds.), *Hate crimes: The consequences of hate crime* (Vol. 2, pp. 161–173). Praeger.
111. Asquith, N. L. (2010). Verbal and textual hostility in context. In N. Chakraborti (Ed.), *Hate crime: Concepts, policy, future directions* (pp. 99–123). Willan Publishing.
112. Asquith, N. L. (2013). The role of verbal-textual hostility in hate crime regulation (2003, 2007). Violent Crime Directorate, London Metropolitan Police Service.
113. Bakhtiari, F., Plunkett, S. W., & Alpizar, D. (2017). Family qualities, self-deprecation, and depressive symptoms of Zoroastrian young adults in immigrant families. *Journal Immigrant and Minority Health*, 19(3), 645–654.
114. Barak, G., & Friedrichs, D. (2021). Donald Trump, his Presidency, and the field of criminology. *The Criminologist*, 46(1), 7–10.
115. Benesch, S., Buerger, C., Glavinic, T., & Manion, S. (2020). *Dangerous speech: A practical guide*. Dangerous Speech Project. <https://dangerousspeech.org/guide/>
116. Biegon, R. (2019). A populist grand strategy? Trump and the framing of American decline. *International Relations*, 33(4), 517–539. <https://doi.org/10.1177/0047117819852399>

117. Bourdieu, P. (1991). *Language and symbolic power*, trans. JB Thompson. Polity Press.
118. Borgstrom, B.-E. (1982). Power structure and political speech. *Man*, 17(2), 313–327. <https://doi.org/10.2307/2801816>
119. British Society of Criminology. (2022). Disability hate crime conference: Known harms and future directions, 16 June. <https://www.eventbrite.co.uk/e/disability-hate-crime-conference-known-harms-and-future-directions-tickets-297922302627>
120. Butler, J. (1997). *Excitable speech: A politics of the performative*. Routledge.
121. Bytwerk, R. (2001). *Julius Streicher: Nazi editor of the notorious anti-semitic newspaper Der Sturmer*. Cooper Square Press.
122. Çinar, I., Stokes, S., & Uribe, A. (2020). Presidential rhetoric and populism. *Presidential Studies Quarterly*, 50(2), 240–263. <https://doi.org/10.1111/psq.12656>
123. Cohen, P. A. (2003). *China unbound: Evolving perspectives on the Chinese past*. Taylor & Francis Group.
124. Cohen-Almagor, R. (2018). Taking North American white supremacist groups seriously: The scope and challenge of hate speech on the internet. *International Journal for Crime, Justice, and Social Democracy*, 7(2), 38–57. <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.v7i2.517>
125. Cokley, R. (2020). Calling Trump unwell doesn't hurt Trump. It hurts disabled people. *The Washington Post*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/outlook/2020/06/16/mock-trump-hurts-disabled/>
126. Crines, A. S., & Lehrman, R. (2016). Introduction. In A. S. Crines, D. S. Moon, & R. Lehrman (Eds.), *Democratic orators from JFK to Barack Obama* (pp. 1–11). Palgrave MacMillan.
127. Douglas, M. (1966). *Purity and danger: An analysis of concepts of pollution and taboo*. Routledge and Kegan Paul.

128. Edwards, J. A. (2018). Make America great again: Donald Trump and redefining the U.S. role in the world. *Communication Quarterly*, 66(2), 176–195. <https://doi.org/10.1080/01463373.2018.1438485>
129. Ezeibe, C. (2020). Hate speech and election violence in Nigeria. *Journal of Asian and African Studies*, 56(4), 919–935. <https://doi.org/10.1177/0021909620951208>
130. [Article Google Scholar](#)
131. Fortunato, O., Dierenfeldt, R., Basham, S., & McGuffee, K. (2022). Examining the impact of the Obama and Trump candidacies on right-wing domestic terrorism in the United States: A time-series analysis. *Journal of Interpersonal Violence*. <https://doi.org/10.1177/08862605221078813>
132. Gamsa, M. (2017). Asiatics and Chinamen. *Monumenta Serica*, 65(2), 401–420. <https://doi.org/10.1080/02549948.2017.1393981>
133. Gerstenfeld, P. B. (2018). *Hate crimes: Causes, controls, and controversies* (4th ed.). Sage.
134. Gonzalez-Gorman, S. (2018). *Political speech as a weapon: Microaggression in a changing racial and ethnic environment*. Praeger.
135. Goodall, K. (2009). Challenging hate speech: Incitement to hatred on grounds of sexual orientation in England, Wales and Northern Ireland. *International Journal of Human Rights*, 13(2–3), 211–232. <https://doi.org/10.1080/13642980902758127>
136. Gover, A. R., Harper, S. B., & Langton, L. (2020). Anti-Asian hate crime during the COVID-19 pandemic: Exploring the reproduction of inequality. *American Journal of Criminal Justice*, 45(4), 647–667.
137. Hart, R. P., Childers, J. P., & Lind, C. J. (2013). *Political tone: How leaders talk and why*. University of Chicago Press.
138. Jamieson, K. H., & Taussig, D. (2017). Disruption, demonization, deliverance, and norm destruction: The rhetorical signature of Donald J. Trump.". *Political Science Quarterly*, 132(4), 619–650.
139. Jones, S. G. (2018). *The rise of far-right extremism in the United States*. CSIS Briefs. Center for Strategic & International Studies.

140. Kessler, G. F. (2016). Donald Trump's revisionist history of mocking a disabled reporter. *The Washington Post*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/news/fact-checker/wp/2016/08/02/donald-trumps-revisionist-history-of-mocking-a-disabled-reporter/>
141. Kiely, K. P. (2017). Nationalism, populist extremism, and “othering”: An examination of the discourse. Unpublished, Available at: [https://www.academia.edu/31422735/Nationalism Populist Extremism and Othering An examination of the discourse](https://www.academia.edu/31422735/Nationalism_Populist_Extremism_and_Othering_An_examination_of_the_discourse)
142. Langton, R. (1993). Speech acts and unspeakable acts. *Philosophy and Public Affairs*, 22(4), 293–330. <https://www.jstor.org/stable/2265469>
143. Lenning, E., Brightman, S., & Buist, C. L. (2021). The trifecta of violence: A socio-historical comparison of lynching and violence against transgender women. *Critical Criminology*, 29, 151–172. <https://doi.org/10.1007/s10612-020-09539-9>
144. Litam, S. D. A. (2020). “Take your kung-flu back to Wuhan:” Counseling Asians, Asian Americans, and Pacific Islanders with race-based trauma related to COVID-19. *Professional Counselor*, 10(2), 144–156. <https://doi.org/10.15241/sdal.10.2.144>
145. Martin, J. (2013). *Politics and rhetoric: A critical introduction*. Routledge.
146. Matsuda, M., Lawrence, C. R., Delgado, R., & Crenshaw, K. W. (1993). *Words that wound: Critical race theory, assaultive speech and the first amendment*. Westview Press.
147. McBath, J. H., & Fisher, W. R. (1969). Persuasion in presidential campaign communication. *Quarterly Journal of Speech*, 55(1), 17–25. <https://doi.org/10.1080/00335636909382924>
148. McDevitt, J., Levin, J., & Bennett, S. (2002). Hate crime offenders: An expanded typology. *Journal of Social Issues*, 58, 303–317.
149. McIlwain, C. D., & Caliendo, S. M. (2011). *Race appeal: How candidates invoke race in U.S. political campaigns*. Temple University Press.

150. Merriam-Webster Dictionary. (2021). deprecate verb In Merriam-Webster Dictionary: Merriam-Webster, Incorporated.
151. Newman, B. J., Shah, S., & Collingwood, L. (2018). Race, place, and building a base: Latino population growth and the nascent Trump campaign for president. *Public Opinion Quarterly*, 82(1), 122–134. <https://doi.org/10.1093/poq/nfx039>
152. Owens, T. (1993). Accentuate the positive-and the negative: Rethinking the use of self-esteem, self-deprecation, and self-confidence. *Social Psychology Quarterly*, 56(4), 288–299. <https://doi.org/10.2307/2786665>
153. Owens, T. (1994). Two dimensions of self-esteem: Reciprocal effects of positive self-worth and self-deprecation on adolescent problems. *American Sociological Review*, 59(3), 391–407.
154. Oxford English Dictionary. (2021). deprecate, v. In Oxford English Dictionary. Oxford University Press.
155. Oxford English Dictionary. (2022) denigration, n. In OED Online. Oxford University Press. www.oed.com/view/Entry/49973
156. Parry-Giles, S. J. & Samek, A. A. (2014). Rhetoric and politics. *International Encyclopedia of Communication*. Wiley Press. <https://doi.org/10.1002/9781405186407.wbiecr068.pub2>
157. Perry, B., Akca, D., Karakus, F., & Bastug, M. F. (2020). Planting hate speech to harvest hatred: How does political hate speech fuel hate crimes in Turkey? *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 9(4), 195–211. <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.v9i4.1514>
158. Piazza, J. A. (2020a). Politician hate speech and domestic terrorism. *International Interactions*, 46(3), 431–453. <https://doi.org/10.1080/03050629.2020.1739033>
159. Piazza, J. A. (2020b). When politicians use hate speech political violence increases. *The Conversation*, 28 September. <https://theconversation.com/when-politicians-use-hate-speech-political-violence-increases-146640>

160. Ross, A. S., & Rivers, D. J. (2020). Donald Trump, legitimisation and a new political rhetoric. *World Englishes*, 39, 623–637. <https://doi.org/10.1111/weng.12501>
161. Rowland, R. C. (2019). The populist and nationalist roots of Trump’s rhetoric. *Rhetoric & Public Affairs*, 22(3), 343–388. <https://www.muse.jhu.edu/article/735469>
162. Schmidt, V. A. (2017). Review of *International Political Economy*, 24(2), 248–269. <https://doi.org/10.1080/09692290.2017.1304974>
163. Schulz, W. (2015). Political communication. In *The International Encyclopedia of Communication*. <https://doi.org/10.1002/9781405186407.wbiecp051.pub2>
164. Showalter, D. E. (1983). Letters to “Der Stürmer”: The mobilization of hostility in the Weimar Republic. *Modern Judaism*, 3(2), 173–187.
165. Schreckinger, B. (2016). Trump on protestor: “I’d like to punch him in the face”. *Politico*. <https://www.politico.com/story/2016/02/donald-trump-punch-protester-219655>
166. Schweppe, J., & Perry, B. (2021). A continuum of hate: Delimiting the field of hate studies. *Crime, Law, and Social Change*. <https://doi.org/10.1007/s10611-021-09978-7>
167. Speer, S. A. (2019). Reconsidering self-deprecation as a communication practice. *British Journal of Social Psychology*, 58(4), 806–828. <https://doi.org/10.1111/bjso.12329>
168. Stuckey, M. E. (2020). “The power of the Presidency to hurt”: The indecorous rhetoric of Donald J. Trump and the rhetorical norms of democracy. *Presidential Studies Quarterly*, 50(2), 366–391. <https://doi.org/10.1111/psq.12641>
169. Thorneycroft, R., & Asquith, N. L. (2021a). Crippling criminology. *Theoretical Criminology*, 25(2), 187–208. <https://doi.org/10.1177/1362480619877697>
170. Thorneycroft, R., & Asquith, N. L. (2021b). Unexceptional violence in exceptional times: Disablist and ableist violence during the COVID-19

- pandemic. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 10(2), 140–155. <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.1743>
171. Valcore, J., Rodgers, J., & Asquith, N. L. (2021). “‘We will build a great wall’: Domination, criminalization, and expatriation in Trump campaign and rally speeches. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 10(1), 143–158. <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.1647>
172. Van Dijk, T. A. (1997). *Communicating racism: Ethnic prejudice in thought and talk*. Sage.
173. Waldron, J. (2012). *The harm in hate speech*. Harvard University Press.
174. White, D. (2016). Donald Trump tells crowd to ‘knock the crap out of’ hecklers. *Time*.
175. Wilson, G. K. (2017). Brexit, Trump and the special relationship. *The British Journal of Politics and International Relations*, 19(3), 543–557. <https://doi.org/10.1177/1369148117713719>
176. Wodak, R. (2001). What CDA is about: A summary of its history, important concepts and its development. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp. 1–13). Sage.
177. The American Presidency Project. Retrieved from <https://www.nytimes.com/interactive/2021/01/19/upshot/trump-complete-insult-list.html>